

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΠΣ ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ
ΧΩΡΟΥ**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΘΕΜΑ: ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ
ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :ΓΑΒΑΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ :ΤΣΙΟΤΣΙΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ**

ΜΥΤΙΛΗΝΗ 2020

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
Ph.D. ΓΑΒΑΛΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :
Ph.D. ΚΙΖΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :
Ph.D. ΚΟΡΡΕΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η Παρούσα διπλωματική εργασία με θέμα «Αστικοποίηση και ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα» πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος που παρακολούθησα με τίτλο «Ανθρωπογεωγραφία ,Ανάπτυξη και σχεδιασμός χώρου» του τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου τα έτη 2018-2020.

Η παρούσα διπλωματική εργασία ήταν αποτέλεσμα σκληρής και επίμονης δουλειάς από μέρους μου αλλά και της καθοδήγησης του επιβλέποντα καθηγητή μου Κου Γαβαλά Βασίλειου.

Επίσης θέλω να εκφράσω, τις ειλικρινείς θερμές ευχαριστίες σε όλους του καθηγητές του μεταπτυχιακού και ιδιαίτερα στον Κο Σιδηρόπουλο που με έκανε δεκτή στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα. Την Διευθύντρια του σχολείου που εργάζομαι την Κα Σοφία Τριανταφύλλου που οι συνεχείς πιέσεις της να συνεχίσω τις σπουδές μου , για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου ήταν η αφορμή να ξεκινήσω το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό και όλους τους συναδέλφους μου που με στήριξαν κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	10
ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ	10
1.1 Τα θετικά και τα αρνητικά της αστικοποίησης στην Ελλάδα....	11
1.2. Ιστορική αναδρομή από τις πόλεις της υπαίθρου και της κτηνοτροφίας μέχρι τη δημιουργία των μεγάλων πόλεων και την τελική μορφή της κτηνοτροφίας	15
1.3.Η Δημογραφική αστικοποίηση τότε και σήμερα.. ..	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο	26
Η ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ.....	26
2.1.Η Κτηνοτροφία στο κόσμο.....	28
2.2.Παράγοντες που επηρεάζουν την αύξηση της κτηνοτροφίας στον κόσμο	31
2.3. Η Κτηνοτροφία στην Ελλάδα	33
2.4. Η οικονομική σημασία της αιγοπροβατοτροφίας την Ελλάδα.....	34
2.5. Ο Συνολικός αριθμός αιγοπροβάτων στην Ελλάδα.....	36
2.6. Η οικονομική σημασία της Βοοτροφίας στην Ελλάδα	41
2.7. Ο συνολικός αριθμός Βοοειδών στην Ελλάδα.....	44
2.8. Η οικονομική σημασία της χοιροτροφίας στην Ελλάδα	47
2.9 Η οικονομική σημασία της πτηνοτροφίας στην Ελλάδα	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο	
ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	50
3.1.Ο κύριος λόγος του μειωμένου κτηνοτροφικού ποσοστού στην Ελλάδα	51
3.2.Τα προβλήματα της αιγοπροβατοτροφίας στην Ελλάδα.....	52
3.3.Τα προβλήματα της Βοοτροφίας στην Ελλάδα	54

3.4.Τα προβλήματα της χοιροτροφία στην Ελλάδα	56
3.5.Τα προβλήματα της πτηνοτροφίας στην Ελλάδα.....	57
3.6. <u>Σχέση μεταξύ αστικού και κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα.</u>	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο	67
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	67
Βιβλιογραφικές Αναφορές	73

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ-ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 2.1 Γεωφυσικός χάρτης της Ελλάδας	34
Εικόνα 2.2 Αγελαία εκτροφή προβάτων στη Λάρισα.....	38
Εικόνα 2.3 Ενσταυλισμένη εκτροφή Βοοειδών.....	44
Εικόνα 2.4 Εκτροφή χοιροειδών	47
Εικόνα 2.5 Πτηνοτροφική εγκατάσταση	49
Πίνακας2.1 Στοιχεία κτηνοτροφικού και αιγοπρόβειου πληθυσμού για το 2019	39
Πινάκας 2.2 Στοιχεία κτηνοτροφικού και βόειου πληθυσμού για το έτος 2019	44
Πίνακας 3.1. Στοιχεία κτηνοτροφικού πληθυσμού και συνολικού πληθυσμού στην Ελλάδα	51
Πίνακας 3.2 Κατηγορίες πληθυσμού κατά νομό 2000-2001	58
Πίνακας.3.3. Κατηγορίες πληθυσμού κατά νομό 2001 και 2007.....	61
Πίνακας 3.4. Κατηγορίες πληθυσμού κατά περιφερειακή ενότητα	63
Διάγραμμα 2.1 Ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα το 2019.....	50

Διάγραμμα 3.2. Διάγραμμα διασποράς. Ποσοστό αστικού πληθυσμού 2001, ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού 2000.....	60
Διάγραμμα 3.3. Διάγραμμα διασποράς. Ποσοστό αστικού πληθυσμού 2001 .Ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού 2007.....	63
Διάγραμμα 3.4. Διάγραμμα διασποράς. Ποσοστό αστικού πληθυσμού 2001 , ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού 2016.....	66

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αρχικά αναλύεται το φαινόμενο της αστικοποίησης και γίνεται μια ιστορική αναδρομή που ξεκινά με την δημιουργία των κτηνοτροφικών οικισμών κατά τον 18^ο αιώνα ,την δημιουργία μονοτεχνικών χωριών, έναν αστικό πυρήνα δίπλα στις οθωμανικές πόλεις και τελικά τη δημιουργία των πρώτων σύγχρονων πόλεων. Μέσα από αυτή την οικιστή εξέλιξη βλέπουμε ταυτόχρονα και την πορεία της εξέλιξης της μορφής της κτηνοτροφίας από τον 18^ο αιώνα μέχρι και μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε. Στην συνέχεια παρουσιάζονται στοιχεία με τον κτηνοτροφικό πληθυσμό στην Ελλάδα που ασχολείται με τους κλάδους της αιγοπροβατοτροφίας , βοοτροφίας, χοιροτροφίας και πτηνοτροφίας και τέλος αναφερόμαστε στο ενεργό ποσοστό του ελληνικού πληθυσμού που ασχολείται με την κτηνοτροφία .Στην συνέχεια μελετώνται οι λόγοι και οι εξελικτικές διαδικασίες οι οποίες ευθύνονται για την μείωση του κτηνοτροφικού πληθυσμού και την ώθηση του πληθυσμού προς τις μεγαλουπόλεις. Η οικονομική κρίση η οποία ξέσπασε στην Ελλάδα το 2009 έφερε τη χώρα μας σε άσχημη θέση και ένας τομέας που υπέστη μεγάλη ζημιά ήταν ο κτηνοτροφικός τομέας. Αρκετές κτηνοτροφικές επιχειρήσεις έκλεισαν και πολλοί κτηνοτρόφοι δεν είχαν πού να διαθέσουν τα προϊόντα τους ,οι υποχρεώσεις των κτηνοτρόφων απέναντι στο κράτος αυξήθηκαν καθώς έγινε υποχρεωτική και η συνεργασία των κτηνοτρόφων με τους ιδιώτες κτηνιάτρους .Όλοι αυτοί οι παράγοντες διαμορφώνουν το πλαίσιο του φαινομένου της αστικοποίησης και της μείωσης της κτηνοτροφίας στην Ελλάδα. Η αστικοποίηση είναι ένα φαινόμενο που μέσα στο πέρασμα των αιώνων έχει αλλάξει μορφή .Οι πρώτες πόλεις που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα ήταν κοντά στα λιμάνια και λόγω της

εξαγωγής των παραγόμενων ελληνικών προϊόντων .Στη σημερινή της μορφή η αστικοποίηση προέρχεται από την μετακίνηση άνεργων κυρίως ατόμων για ανεύρεση εργασίας .

Abstract

The purpose of this paper is to investigate the percentage of the livestock farming population in Greece, the reasons that lead to the low percent and its relation to the phenomenon of urbanization.

First, the phenomenon of urbanization is analyzed and a historical recursion that begins with the creation of the first settlements of the 18th century, the creation of the monotechnically villages, an urban core next to the Ottoman cities, and eventually the creation of cities. Through this residential development we see the simultaneous evolution of the form of livestock farming from the 18th century until Greece's accession to the EU. Subsequently data are presented with the human population in Greece where they work in the sheep, goats, cattle, pigs and poultry sectors and finally we are referring to the percentage of the active human population that is engaged in livestock farming in Greece. Following are studied the reasons and the evolutionary processes responsible for the reduction of the percentage of the Greek population engaged in livestock farming and the impetus of the human population towards internal migration and eventually to the big cities.

The financial crisis that erupted in Greece in 2009 put our country in a bad position and one sector that was badly damaged was the livestock sector. Several livestock businesses were closed and many livestock farmers had nowhere to sell their products ,breeders' obligations to the state have increased as it became compulsory for breeders to cooperate with private veterinarians All these factors shape the context of urbanization and the reduction of livestock farming in Greece. Urbanization is a phenomenon that has changed shape over the centuries. The first cities created in Greece were near

the ports and because of the export of Greek products produced. In its current form, urbanization comes from moving mainly unemployed people to look for work.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα ,τους λόγους που προέκυψε το ποσοστό αυτό και τη σχέση του με το φαινόμενο της αστικοποίησης. Έχει εμφανιστεί τα τελευταία χρόνια μια τάση εσωτερικής μετανάστευσης πολιτών από την ύπαιθρο προς τις μεγαλουπόλεις της χώρας μας. Το αποτέλεσμα είναι να συγκεντρώνεται όλο και περισσότερος κόσμος στις πόλεις , να αυξάνεται ο πληθυσμός τους και να υπάρχει μεγάλος συνωστισμός με τα γνωστά προβλήματα συγκοινωνιών, ανεργίας , αποξένωσης των ανθρώπων που υπάρχουν στις πόλεις. Από την άλλη πλευρά η επαρχία αρχίζει σιγά να ερημώνει, ενώ πολλοί αγρότες και κτηνοτρόφοι εγκαταλείπουν το επάγγελμα αναζητώντας μια καλύτερη ζωή στην πόλη, με αποτέλεσμα να έχει μειωθεί κατά πολύ ο κτηνοτροφικός πληθυσμός στη χώρας μας .

Στο πρώτο κεφάλαιο της διπλωματικής θα αναφερθώ εκτενέστερα στο φαινόμενο της αστικοποίησης στην Ελλάδα τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που προέρχονται από την κατάσταση αυτή. Θα κάνω μια ιστορική αναφορά από τη δημιουργία των πρώτων κτηνοτροφικών οικισμών επί Οθωμανικής αυτοκρατορίας στην Ελλάδα μέχρι και τη δημιουργία των πρώτων πόλεων στην Ελλάδα. Στην ιστορική αναφορά μου εν συντομία ταυτόχρονα θα αναφερθώ και στην πρώτη μορφή της κτηνοτροφίας που υπήρχε επί Οθωμανικής αυτοκρατορίας στην Ελλάδα και την εξέλιξή της μέχρι και σήμερα με την ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ε. Και θα τονίσω τη διαφορά της αστικοποίησης τότε και σήμερα.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα μιλήσω για την κτηνοτροφία στην Ελλάδα και σε όλον τον κόσμο .Θα αναφερθώ στην οικονομική σημασία που έχει ο κάθε κλάδος της κτηνοτροφίας στη χώρα μας χωριστά όπως τον κλάδο της βοοτροφίας , της αιγοπροβατοτροφίας , της χοιροτροφίας αλλά και της πτηνοτροφίας .Θα αναφερθώ στον ενεργό συνολικό κτηνοτροφικό πληθυσμό της Ελλάδας με αριθμούς ενώ στο τρίτο κεφάλαιο που είναι και το τελευταίο κεφάλαιο θα αναφερθώ στο ενεργό ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα και τους λόγους που οδήγησαν τον κτηνοτροφικό πληθυσμό να εγκαταλείψει το επάγγελμα και την ύπαιθρο και να αναζητήσει δουλειά προς τα μεγάλα αστικά κέντρα αυξάνοντας το φαινόμενο της εσωτερικής μετανάστευσης και κατ επέκταση της αύξησης του φαινομένου της αστικοποίησης στις μεγάλες πόλεις .Θα ακολουθήσουν τα συμπεράσματα και οι προτάσεις.

Μεθοδολογικά, για να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ αστικοποίησης και πληθυσμού που απασχολείται στην κτηνοτροφία, δημιουργήθηκαν διαγράμματα διασποράς που σχετίζουν τις δύο μεταβλητές σε επίπεδο νομού, από το 2000 μέχρι το 2016. Η δύναμη και η κατεύθυνση της σχέσης μετρήθηκε με τον συντελεστή συσχέτισης του Pearson (pearson's r).

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Η **Αστικοποίηση** είναι η αύξηση του ποσοστού των ανθρώπων που διαμένουν σε πόλεις. Το φαινόμενο της αύξησης της συγκέντρωσης των ανθρώπων στις πόλεις παρατηρείται σε όλα σχεδόν τα μέρη του κόσμου. Είναι μια φυσική συνέπεια της αύξησης του πληθυσμού προς στις αστικές περιοχές ύστερα από την μετανάστευση του από αγροτικές και από προαστιακές περιοχές. Αυτή η μετακίνηση συμβαίνει επειδή επικρατεί η άποψη ότι οι πόλεις έχουν επιτύχει καλύτερα σε οικονομικά, πολιτικά και

κοινωνικά θέματα συγκριτικά με τις αγροτικές περιοχές. Ως εκ τούτου, η αστικοποίηση είναι πολύ συχνή στον αναπτυσσόμενο κόσμο, καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι έχουν την τάση να έρχονται πιο κοντά στις πόλεις για να αποκτήσουν «προνομιακές» κοινωνικές και οικονομικές υπηρεσίες καθώς και οφέλη. Αυτά τα οφέλη είναι κυρίως καλύτερη εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, στέγαση, επιχειρηματικές ευκαιρίες και καλύτερο σύστημα συγκοινωνιών.

Η Ευρώπη είναι μια ένωση από μεγάλες και μικρές πόλεις .Το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της Ε.Ε. έχει επιλέξει να ζει στις αστικές πόλεις και θεωρείται ότι φτάνει μέχρι και το 75% . Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι πόλεις που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο πληθυσμό κατοίκων είναι το Λονδίνο με 8.5 εκατομμύρια κατοίκους ,το Βερολίνο και η Μαδρίτη που φτάνουν τα 3 με 4 εκατομμύρια κατοίκους , η Ρώμη , το Παρίσι , το Βουκουρέστι και η Βιέννη που πλησιάζουν στα 2 με 3 εκατομμύρια κατοίκους με την απογραφή που έγινε το 2017 (El.wikipedia, 2019) .

Πολλές πόλεις όμως σε άλλες ηπείρους ξεπερνούν τα 10.000.000 κατοίκους ενώ το Τόκιο έχει 35 εκατομμύρια κατοίκους .Το 2030 πιστεύεται ότι το ποσοστό θα αυξηθεί και θα ζει πάνω από το 60% του πληθυσμού της γης στις πόλεις. Η αστικοποίηση έχει μεταβάλει και αλλάξει κάθε σημείο της γης με αποτέλεσμα να μην μπορούν να υπολογιστούν οι συνέπειες της .Την ταχύτερη αύξηση του πληθυσμού την έχει η υποσαχάρια Αφρική και η νότια Ασία .Ενώ η Αθήνα έχει αρχίσει να επεκτείνεται προς τα βόρεια και τα ανατολικά .

1.1. Τα θετικά και τα αρνητικά της αστικοποίησης στην Ελλάδα.

Η αστικοποίηση είναι ένα φαινόμενο που έχει βέβαια και υποστηρικτές αλλά και πολέμιους. Αντίστοιχα και οι δύο πλευρές διατυπώνουν επιχειρήματα υπέρ και κατά, τόσο στο αστικό, στο κοινωνικό αλλά και στο περιβαλλοντικό επίπεδο. Οι θετικές συνέπειες της αστικοποίησης είναι αρκετές μιας και οι υποδομές των

μεγάλων πόλεων είναι πολυάριθμες και παρέχουν πολλές διευκολύνσεις. Καλύπτουν μεγάλο φάσμα υπηρεσιών όπως της εκπαίδευσης , της υγειονομικής περίθαλψης , της ευκολότερης μεταφοράς και επικοινωνίας ,των πολιτιστικών υπηρεσιών όπως το (θέατρο ,μουσεία , κινηματογράφος)αλλά κλπ υπηρεσιών .Οι κάτοικοι των πόλεων έχουν την ευχέρεια να απολαμβάνουν υψηλότερα επίπεδα κοινωνικών παροχών όπως :

- Εύκολη πρόσβαση εργασίας και αυξημένη απασχόληση : Για τον κάτοικο που ζει στην πόλη είναι πιο εύκολη η αναζήτηση εργασίας. Ανοίγονται περισσότερες επιλογές εργασίας. Το είδος εργασίας που προσφέρετε είναι διαφορετικό πιο ποιοτικό και δεν απαιτεί συνεχή σωματικό μόχθο όπως οι αγροτικές εργασίες.

- Καλύτερη ποιότητα ζωής : Το βιοτικό επίπεδο στις πόλεις είναι πολύ πιο υψηλό και παρέχει την δυνατότητα μιας πιο ελεύθερης διαβίωσης, σε σύγκριση πάντα με τις αγροτικές περιοχές. Στις κλειστές κοινωνίες των χωριών ασκείται μεγαλύτερη πίεση στα μέλη της με τον συνεχή κοινωνικό έλεγχο και η διαβίωση είναι πιο περιορισμένη απ ότι στις πόλεις . Στις αγροτικές περιοχές υπάρχει έλλειψη των απαραίτητων βασικών υποδομών λόγω της μειωμένης οικονομικής ανάπτυξης των συγκεκριμένων περιοχών και αυτό τις καθιστά σε μειονεκτικότερη θέση από εκείνης των πόλεων.

- Η αύξηση της οικονομίας στην πόλη :Η ανάπτυξη σε μια περιοχή είναι συνδεδεμένη με το μορφωτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού , διότι το υψηλό μορφωτικό επίπεδο θα φέρει τις καινοτόμες ιδέες που θα επηρεάσουν την δυναμική εξέλιξη μιας περιοχής . Στις πόλεις είναι μεγαλύτερη η συγκέντρωση των εταιρειών διότι εκεί βρίσκεται το μεγαλύτερο ποσοστό του αγοραστικού κοινού , το αποτέλεσμα είναι να έχουμε την αύξηση των πωλήσεων των προϊόντων που τελικά ισοδυναμούν με την αύξηση της οικονομίας της πόλης .Οι νέες θέσεις εργασίας θα φέρουν νέους εργαζόμενους που εκείνοι με τη σειρά τους θα φέρουν πρόσθετα φορολογικά οφέλη για την πόλη, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν με το να επενδυθούν σε δημόσια έργα και πόρους για όλους τους πολίτες.

- Εκσυγχρονισμός: Η τεχνολογική εξέλιξη στις αστικές περιοχές αναγκάζει τους ανθρώπους να αγκαλιάζουν τις εξελίξεις αυτές όπως τις αλλαγές στους τρόπους που ζουν δηλαδή οικιακές συνήθειες, συμπεριφορές, ντύσιμο, τρόφιμα και τις πεποιθήσεις τους .

Οι υποστηρικτές που επιχειρηματολογούν κατά της αστικοποίησης προβάλλουν και δίνουν έμφαση κυρίως στις αρνητικές συνέπειες της συγκέντρωσης των ανθρώπων στις πόλεις .Τα προβλήματα είναι πολλά όπως:

- Προβλήματα στέγασης : Η αστικοποίηση προσελκύει ανθρώπους σε πόλεις που με τη σειρά τους οδηγούν στην αύξηση του πληθυσμού .Η συνεχής αύξηση του αριθμού των ανθρώπων στα αστικά κέντρα, αυξάνει το πρόβλημα της στέγασης και της έλλειψης σπιτιών. Αυτό οφείλεται στον ανεπαρκή χώρο επέκτασης για τη στέγαση αλλά και τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας (ύδρευσης ,καθαριότητας , ηλεκτρικού ρεύματος κλπ). Η φτώχεια, η ανεργία αλλά και τα δαπανηρά έξοδα συντήρησης ενός σπιτιού όπως είναι τα υψηλά ενοίκια και τα κοινόχρηστα είναι τα αίτια της δυσκολίας της ανεύρεσης στέγης στην πόλη .

- Ο υπερπληθυσμός : είναι μια κατάσταση όπου ένας τεράστιος αριθμός ανθρώπων ζει σε ένα ανεπαρκή χώρο. Αυτή η μορφή συμφόρησης στις αστικές περιοχές είναι ένα σύνηθες φαινόμενο καθώς οι περισσότεροι άνθρωποι από αγροτικές ή ημιαστικές περιοχές έχουν πάντα την επιθυμία να μεταναστεύσουν στην πόλη αναζητώντας μια καλύτερη ζωή αλλά αυτό συνήθως οδηγεί σε συμφόρηση των ανθρώπων σε μια αστική πόλη .

- Ανεργία :Το πρόβλημα της ανεργίας είναι υψηλό στις αστικές περιοχές και είναι ακόμη υψηλότερο μεταξύ των μορφωμένων ανθρώπων. Εκτιμάται ότι περισσότεροι από τους μισούς άνεργους νέους ανά τον κόσμο ζουν σε μητροπολιτικές πόλεις . Η αυξανόμενη μετεγκατάσταση ατόμων από αγροτικές, σε αστικές περιοχές αποτελεί την κύρια αιτία της αστικής ανεργίας. Το κόστος ζωής στις αστικές περιοχές είναι πολύ υψηλό, και τα εισοδήματα φαινομενικά χαμηλά.

Η αιφνίδια και απρόσμενη οικονομική ανάπτυξη των πόλεων σε συνδυασμό με την ανεργία, έχει βοηθήσει στην εξάπλωση των παράνομων οικισμών αλλά και των παραγκουπόλεων. Η ανάπτυξη των παραγκουπόλεων και των καταλήξεων στις αστικές περιοχές επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο από τη γρήγορη εκβιομηχάνιση, την έλλειψη εκτάσεων γης για στέγαση και τη μεγάλη εισροή αγροτικών μεταναστών στις πόλεις που αναζητούν καλύτερη ζωή.

- Κακή ποιότητα ζωής : Η αστικοποίηση συμβάλλει επίσης σε μεγάλο βαθμό στη λειψυδρία καθώς η προσφορά υπολείπεται της ζήτησης. Οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες διαβίωσης στις αστικές περιοχές με συμφόρηση επηρεάζουν την εύκολη πρόσβαση και τη χρήση των υπηρεσιών δημόσιας υγειονομικής περίθαλψης. Οι περιοχές με φτωχογειτονιές παρουσιάζουν ιδιαίτερα κακή υγιεινή και ανεπαρκή παροχή νερού. Τα περιβαλλοντικά προβλήματα όπως η αστική ρύπανση προκαλούν επίσης πολλά προβλήματα υγείας, όπως αλλεργίες, άσθμα, τροφική δηλητηρίαση, καρκίνο και ακόμη πρόωρους θανάτους.

-Κυκλοφοριακή συμφόρηση: Όταν περισσότεροι άνθρωποι μετακινούνται σε πόλεις, μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που τίθενται είναι στο σύστημα μεταφορών. Όσο περισσότεροι άνθρωποι υπάρχουν σε μια πόλη τόσο ο αριθμός οχημάτων αυξάνεται και αυτό οδηγεί σε κυκλοφοριακή συμφόρηση και ρύπανση του περιβάλλοντος από τα οχήματα. Πολλοί άνθρωποι στις αστικές περιοχές οδηγούν για να πάνε στην εργασία τους και αυτό δημιουργεί σοβαρό πρόβλημα κυκλοφορίας, ειδικά κατά τις ώρες αιχμής. Επίσης, καθώς οι πόλεις μεγαλώνουν σε διάσταση και σε υποδομές τόσο οι αποστάσεις θα μεγαλώνουν και οι άνθρωποι θα κινούνται πιο συχνά και περισσότερες ώρες με αποτέλεσμα την κυκλοφοριακή συμφόρηση και εμπλοκή.

-Αστικό έγκλημα: Τα ζητήματα της έλλειψης πόρων, του υπερπληθυσμού, της ανεργίας, της φτώχειας και της έλλειψης κοινωνικών υπηρεσιών και εκπαίδευσης οδηγούν συνήθως σε πολλά κοινωνικά προβλήματα, όπως τη βία, τη χρήση των ναρκωτικών και το έγκλημα.

-Η ελλιπής πολεοδομία: Πρέπει να υπάρχει ένας σωστός σχεδιασμός στην πόλη με σωστή διαρρύθμιση που θα βοηθάει την ασφαλή κυκλοφορία των πολιτών και των αυτοκινήτων αλλά και που θα σέβεται το περιβάλλον.

-Αποξένωση των ανθρώπων : Οι διαπροσωπικές σχέσεις και το κοινωνικό περιβάλλον ,είναι σημαντικά κομμάτια στη ζωή του ανθρώπου ,που δυστυχώς τείνουν να παραμεληθούν και να αποδυναμωθούν μέσα στην πόλη. Οι μεγάλες αποστάσεις αναγκάζουν τους ανθρώπους να διατηρούν σχέσεις εξ αποστάσεως και σε αυτό βοηθάει και το διαδίκτυο .Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα οι άνθρωποι να αποξενώνονται και οι σχέσεις τους να περνούν σε ένα άλλο επίπεδο της τυπικής και ψυχρής επικοινωνίας .Οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής των πόλεων είναι συνήθως εξουθενωτικοί και πολύ εξαντλητικοί , με αποτέλεσμα να στρέφουν την προσοχή των περισσότερων στην επαγγελματική και οικονομική αποκατάσταση , ενώ αυξάνεται ο ανταγωνισμός και οι αποστάσεις μεταξύ των ανθρώπων γίνονται όλο και μεγαλύτερες .

1.2. Ιστορική αναδρομή από τις πόλεις της υπαίθρου και της κτηνοτροφίας μέχρι τη δημιουργία των μεγάλων πόλεων και την τελική μορφή της κτηνοτροφίας .

Εξετάζοντας την ιστορία επί οθωμανικής αυτοκρατορίας κοντά στον 18 αιώνα βλέπουμε ότι η κύρια απασχόληση των Ελλήνων ήταν η γεωργία και η κτηνοτροφία. Στο τομέα της γεωργίας το αγροτικό προϊόν διακινείτο κυρίως από τους εκπροσώπους του οθωμανικού μηχανισμού με σκοπό την εμπορευματοποίηση του κυρίως προς το εσωτερικό της αυτοκρατορίας και λιγότερο προς την κατανάλωση της τοπικής κοινωνίας μιας και ο στόχος τους ήταν καθαρά το εμπορικό κέρδος για να μεγιστοποιήσουν τα οικονομικά οφέλη της επιχείρησής τους. Αντίθετα απ ότι συμβαίνει στη γεωργία στο χώρο της κτηνοτροφίας τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Ο τύπος της κτηνοτροφίας που υπήρχε ήταν ο ημινομαδικός δηλαδή η

μετακινουμένη κτηνοτροφία η οποία το χειμώνα ήταν στα πεδινά μέρη και το καλοκαίρι στα ορεινά και δεν ήταν δαπανηρή διότι η εκτροφή των ζώων βασιζόταν στο φυσικό περιβάλλον. Στην αυτοκρατορία υπήρχαν μηχανισμοί φορολόγησης για την κτηνοτροφία. Φυσικά τα περιθώρια απόκρυψης και διαφυγής φαίνεται να ήταν σοβαρά, κάτι που εξασφάλισε τη συγκέντρωση ενός πλούτου στα χέρια των ανώτερων στρωμάτων του κτηνοτροφικού κόσμου. (Παναγιωτόπουλος, 2003)

Εκείνο που παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι ο τρόπος κατοίκησης του ορεινού κτηνοτροφικού χώρου. Υπήρχε χαμηλή οικιστική πυκνότητα, μιας και η κτηνοτροφία πραγματοποιείται σε μεγάλες ακαλλιέργητες εκτάσεις από σχετικά λίγο πληθυσμό ανθρώπων ,και συνδυάζεται με ένα ιδιότυπο φαινόμενο αστικής συγκέντρωσης , ενός τύπου ορεινής πόλης η αλλιώς **«πόλης της υπαίθρου»** .Μερικά παραδείγματα χωριών ήταν η Μοσχόπολη, το Συρράκο, οι Καλαρίτες, το Μέτσοβο,τα οποία και μαρτυρούν αυτήν την ανάπτυξη των πόλεων της υπαίθρου. Οι οικισμοί μεγάλωσαν και έγιναν κεφαλοχώρια .Τα προϊόντα της κτηνοτροφίας, όπως το κρέας το οποίο έφθανε με τη μορφή ζωντανού ζώου στον τόπο της κατανάλωσης καθώς και η επεξεργασία προϊόντων από τα ζώα όπως μαλλί, γάλα-βούτυρο-τυρί, δέρματα, αποτελούσαν τις πρώτες ύλες ,οι οποίες με την ελαχίστη δυνατή επεξεργασία μπορούσαν να βάλουν σε λειτουργία μια ολόκληρη εμπορική και βιοτεχνική διαδικασία η οποία θα μπορούσε να συγκριθεί με το γνωστό από την ευρωπαϊκή εμπειρία φαινόμενο της πρώτο-εκβιομηχάνισης. Τα κτηνοτροφικά προϊόντα τα εμπορεύονταν από την αρχή οι Έλληνες και όχι οι Οθωμανοί .Οι Έλληνες δραστηριοποιήθηκαν αρχικά με την ευκαιριακή εξαγωγή ενώ αργότερα εγκαταστάθηκαν μόνιμα στις πόλεις της Δυτικής Ευρώπης και συστηματοποίησαν τη διακίνηση των κτηνοτροφικών προϊόντων. Τα δέρματα, το τυρί, τα μάλλινα υφάσματα (μερικές φορές μάλιστα έτοιμα για χρήση όπως οι κάπες), τα οποία και εξάγανε παρέσυραν μαζί τους και ανθρώπους και δημιούργησαν εμπορικά προγεφυρώματα τα οποία έπαιξαν

σημαντικό ρόλο στη δημιουργία του οικονομικού χώρου των Ελλήνων.

Η οθωμανική πόλη είναι η έδρα της εξουσίας στην Ελλάδα, είναι ο τόπος κατοικίας των μουσουλμανικών εξω-αγροτικών πληθυσμών που αποτελούν το βασικό κορμό του οθωμανικού πληθυσμού της Αυτοκρατορίας. Κλήρος και δικαστικοί λειτουργοί, φιλανθρωπικά ιδρύματα, διοικητικές και αστυνομικές λειτουργίες, στρατιωτικά και παραστρατιωτικά σώματα, βιοτέχνες, παρασιτικοί τοκογλύφοι και μισθωτές προσόδων, είναι ένας κόσμος που κάνει την πόλη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ένα κάστρο οθωμανικής αντίστασης που δεν θα αλωθεί εύκολα από τους ειρηνικούς πολιορκητές της, τους χριστιανούς της υπαίθρου. Δυστυχώς ήταν αδύνατο να εισχωρήσουν οι κάτοικοι της υπαίθρου στην οθωμανική πόλη διότι θα είχε αππροσδόκητες αλλοιώσεις στον εθνο – θρησκευτικό χαρακτήρα της οθωμανικής πόλης και μια τέτοια αλλαγή ήταν δύσκολο να γίνει ενώ θα μπορούσαν να προσφέρουν εργατική δύναμη στη πόλη. (Παναγιωτόπουλος, 2003)

Βεβαία έχουμε μια αλλαγή μέσα στο 18 αιώνα όπου ένα τμήμα του πληθυσμού που δεν ήταν κτηνοτρόφοι βρίσκει κάποιες διεξόδους για δουλειά όπως με την :

α) Επέκταση των καλλιεργειών και τη δημιουργία νέων χωριών, με τις εκχερσώσεις, με μικρά υδραυλικά έργα κ.λπ. (σε περιορισμένη πάντως γεωγραφική κλίμακα)

β) Ειδίκευση και ενασχόληση με βιοτεχνικά παραγωγικά έργα στο στενότερο τόπο καταγωγής και κατοικίας αρχικώς και σε μια ευρύτερη περιφέρεια ακολούθως. Έτσι εμφανίζεται το φαινόμενο των μονοτεχνικών χωριών που έχουν ως ειδίκευση την παραγωγή ενός μόνο προϊόντος ή την προσφορά μιας μόνο υπηρεσίας. Αυτή η δραστηριότητα πήρε διπλή μορφή:

α) τη μορφή της περιφερόμενης ομάδας που εργάζεται μακριά από τον τόπο μόνιμης κατοικίας (π.χ. χτίστες της Πυρσόγιαννης, χτενάδες του Πάρωνα κ.λπ.) και

β) τη δημιουργία στον ορεινό οικισμό εργαστηρίων σταθερής και μόνιμης απασχόλησης (δέρματα στην Άμφισσα, μπαρούτι στη

Δημητσάνα, νηματοβαφεία στα Αμπελάκια κ.λπ.).Οι οικισμοί του ορεινού χώρου σε συνδυασμό με τη βιοτεχνική τους ειδίκευση κατάφεραν να συγκροτήσουν αστικούς πυρήνες, ένα είδος παραγωγικού μικρόκοσμου που τείνει να λειτουργήσει σαν πόλη. Έτσι έχουμε ένα σύνολο γεωγραφικών οικισμών όπου οι έλληνες δεν ασχολούνται με την αγροτική δραστηριότητα και έχουν αποκτήσει δεξιότητες, έχουν συνείδηση τεχνίτη αλλά και παραγωγού σε πεδινές περιοχές με τρανταχτά παραδείγματα να είναι η Νάουσα , η Κοζάνη ,το Αργος, με εξαίρεση τις ορεινές περιοχές τις οποίες όμως και προείπαμε και είναι το Μέτσοβο, τη Μοσχόπολη ,τα Αμπελάκια κλπ.

Με το πέρασμα από το 18 αιώνα στο 19^ο έχουμε την ανάπτυξη της ναυτιλίας και της βιοτεχνίας περισσότερο στα νησιά. Το εμπορικό ναυτικό, κυρίως με το πέρασμα από το 18ο στον 19ο αιώνα, δημιουργεί ένα σταθερό πόλο οικονομικής δραστηριοποίησης των Ελλήνων που εγκαταλείπει πίσω του σε σοβαρή καθυστέρηση τους άλλους έξω-αγροτικούς πόλους .

Η Ερμούπολη, το λιμάνι της Σύρου με την γεωγραφική θέση που κατείχε είχε άμεση σύνδεση με όλα τα λιμάνια της Μεσογείου, της Μαύρης Θάλασσας και της δυτικής Ευρώπης. Εκεί βρίσκονταν τα μεγαλύτερα ναυπηγεία της χώρας ενώ το νησί διέθετε και μια ισχυρή ομάδα εμπόρων τραπεζιτών, οι οποίοι συνέβαλαν στη μετάβαση από τα ιστιοφόρα στα ατμόπλοια μέχρι τις παραμονές του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου. Η Ερμούπολη ήταν η φυσική γέφυρα στις ανταλλαγές εμπορευμάτων που ένωνε δύο κόσμους. Τα βιομηχανικά αγαθά της Ευρώπης και αγροτικά προϊόντα της Ανατολής συνιστούσαν έναν τεράστιο όγκο εμπορευμάτων, τα οποία, με ενδιάμεσο το λιμάνι της Σύρου, κατευθύνονταν στα εμπορικά λιμάνια της Ασίας, της Μαύρης θάλασσας και της Δυτικής Ευρώπης. Αυτό το ευρύ πλέγμα επικοινωνιών με Ανατολή και Δύση στηριζόταν στην ιστιοφόρο ναυτιλία, που συνένωνε το λιμάνι της Σύρου με τα μεγαλύτερα λιμάνια του μεσογειακού χώρου και της Αγγλίας. Το κύριο προϊόν εξαγωγής ήταν τα κατεργασμένα δέρματα των τοπικών βυρσοδεψείων .Το λιμάνι του Πειραιά και η ναυτιλιακή κίνηση του

αρχίζει να ακμάζει και έχουμε πλέον τις αυξημένες εξαγωγές αλλά και εισαγωγές στη χώρα .Πολλές ναυτιλιακές εταιρείες εγκαθίστανται στον Πειραιά και ένα πλήθος εμπόρων στο Πειραιά με κυρία προϊόντα εξαγωγής το βαμβάκι .Στο λιμάνι της Πάτρας έκανε κυρίως εξαγωγές σε αντίθεση με τον Πειραιά που έκανε κυρίως εισαγωγές. Το λιμάνι της Πάτρας έκανε εξαγωγή σταφίδας σε ποσοστά 90-95% ενώ αλλά εξαγόμενα προϊόντα ήταν τα βελανίδια και τα ακατέργαστα δέρματα. Η μεταποιητική δραστηριότητα στην Πάτρα ήταν περιορισμένη. Βέβαια η όλη ανάπτυξη των λιμανιών είχε σαν αποτέλεσμα και την αυξημένη δημογραφική ανάπτυξη των περιοχών γύρω από τα λιμάνια και τη δημιουργία των μεγάλων πόλεων. Ο Πειραιάς από 1.000 περίπου κατοίκους που είχε το 1836 έφτασε τους 11.000 το 1870 και τους 73.000 κατοίκους το 1907. Ο πληθυσμός της Πάτρας γνωρίζει σταθερή αύξηση σε όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Στην περίοδο 1828-1856 ο πληθυσμός της πόλης θα τετραπλασιαστεί, κυρίως εξαιτίας του δημογραφικού ρεύματος προς την Πάτρα, ενώ οι 15.100 κάτοικοι του 1856 θα γίνουν 25.500 το 1879 και 38.000 το 1896. Αξιοσημείωτο είναι ότι το προσωπικό του ναυπηγείου της Σύρου στην εποχή της ακμής του ,ξεπερνούσε τα 1.000 άτομα, σε έναν οικονομικά ενεργό πληθυσμό που έφτανε τα 7.650 άτομα το 1850.(Πατρώνης, 2015)

Οι ελληνικές πόλεις στις αρχές του 20 αιώνα και κυρίως οι κωμοπόλεις(2000-10000κατοίκους) κατοικούνταν από ανθρώπους που σε ένα σημαντικό ποσοστό απασχολούνταν με τον πρωτογενή τομέα και κυρίως με την κτηνοτροφία και τη γεωργία(Γαβαλάς 2015)

Οι ελληνικές πόλεις κατά τον 19 ο αιώνα είχαν ένα χαρακτήρα έντονης εμπορικής δραστηριότητας. Μεγάλο μέρος της οικονομικής δραστηριότητας είχε να κάνει με το εμπόριο και την μετακομιδή των αγαθών και όχι στην μεταποίηση αυτών και την ανάπτυξη του δευτερογενούς τομέα. Αυτό ονομάστηκε νόθα αστικοποίηση διότι υπήρχαν στον ελλαδικό χώρο οι κοτζαμπάσηδες(κοινοτικοί άρχοντες των χριστιανικών κοινοτήτων) που δραστηριοποιούνταν και στον αστικό χώρο ως επιχειρηματίες –έμποροι. Το όλο μοντέλο του ελληνικού εμπορίου βασίστηκε στην παραγωγή και στην εξαγωγή

του προϊόντος που προερχόταν από την πρωτογενή παραγωγή χωρίς την περαιτέρω μεταποίηση του μιας και ο δευτερογενής τομέας υστερούσε σε σύγχρονα για την εποχή μηχανήματα. Αυτό δεν εμπόδισε την ανάπτυξη της παραγωγής του προϊόντος και την εξαγωγή του .Οι μικρές αστικές πόλεις που δημιουργήθηκαν δίπλα στα μεγάλα λιμάνια της χώρας λόγω των εξαγόμενου πρωτογενούς προϊόντος ,τα τεχνικά χωριά αλλά και οι πόλεις της υπαίθρου προήλθαν από της άσκηση της αγροτικής και κτηνοτροφικής δραστηριότητας των ελλήνων αγροτών και κτηνοτρόφων .

Η συγκέντρωση των κατοίκων στις πόλεις προήλθε από την αύξηση της πρωτογενούς παραγωγής και την αντίστοιχη αύξηση του εμπορίου κάτι τελείως διαφορετικό με το δυτικοευρωπαϊκό μοντέλο όπου η αστικοποίηση προκλήθηκε από την εκβιομηχάνιση της και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στο δευτερογενή τομέα και της ακόλουθες οικονομικές αλλαγές στο χώρο της δυτικής Ευρώπης (Γαβαλάς, 2015).

Η αύξηση της ναυτιλίας έφερε την οικονομική ανάπτυξη των λιμανιών αλλά και την ευκολότερη μετάβαση των προϊόντων απ'ότι οι χερσαίες συγκοινωνίες οι οποίες και παρέμειναν σε απερίγραπτη καθυστέρηση. Η βιοτεχνία της υπαίθρου, όπως τα (Αμπελάκια κ.λπ.), δυστυχώς δεν μπόρεσε να αναπτυχθεί και εξελιχθεί , ενώ οι υπόλοιποι άνθρωποι βρήκαν διέξοδο να ασχοληθούν με τον αγροτικό χώρο, ο οποίος εκείνη την εποχή γίνεται αντικείμενο νέας διαμάχης στο εσωτερικό του κυρίαρχου οθωμανικού στρώματος και εκδηλώνεται με την εμφάνιση των τοπικών ηγεμόνων και των τσιφλικιών. Έτσι βλέπουμε τη δημιουργία των πρώτων οικισμών και μετέπειτα πόλεων στην Ελλάδα επί της οθωμανικής αυτοκρατορίας πριν δημιουργηθεί το ελληνικό κράτος .Βλέπουμε πόλεις να είναι ολότελα χριστιανικές δίπλα στις οθωμανικές .(Παναγιωτόπουλος, 2003)

Παρόλο που η ναυτιλία και το εμπόριο είχε μια πολύ καλή ανάπτυξη από την άλλη υπήρχε και το πρόβλημα των τσιφλικιών όπου μεγάλα κομμάτια γης άνηκαν σε ιδιώτες . Το ζήτημα των τσιφλικιών ξεκαθαρίστηκε οριστικά μετά τη 2η Αγροτική Μεταρρύθμιση του

1922. Η λύση πρόεκυψε με την αναδιανομή των γαιών όπου προέκυψαν πολλοί αγρότες με μικρά κτήματα. Η επίλυση του ελληνοτουρκικού πολέμου και τη συνθήκης της Λωζάννης το 1922 οδήγησε σε ανακατατάξεις και την ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Μέσα στις ανακατατάξεις ήταν και η διανομή της μεγάλης γαιοκτησίας, μέτρο που εξασφάλιζε παντού στους ακτήμονες αγρότες ένα ελάχιστο μέσο επιβιώσεως. Στην Ελλάδα το μέτρο αυτό εφαρμόστηκε (αναδασμός) για να καλύψει την πιεστική ανάγκη της αποκαταστάσεως των προσφύγων αλλά και των ντόπιων ακτημόνων. Έτσι αυτό το μέτρο έφερε την αύξηση της έκτασης της καλλιεργημένης γης και μαζί τις καινούργιες μεθόδους καλλιέργειας και την μείωση των βοσκοτόπων και της κτηνοτροφίας. Άρα καθώς μειώθηκαν οι βοσκότοποι , οι κτηνοτρόφοι έπρεπε να μειώσουν τα κοπάδια τους ή να εγκαταλείψουν την κτηνοτροφία . Έτσι δημιουργήθηκε ένα σταθερό σύστημα εκτροφής των ζώων , στο οποίο τα ζώα φυλάσσονταν σε περιφραγμένους χώρους και τα τροφοδοτούσαν με ζωοτροφές για να αυξήσουν την παραγωγικότητα τους . (Hadjigeorgiou, 2011)

Ο προσφυγικός πληθυσμός των 1.222.000 ατόμων (25% περίπου του πληθυσμού της Ελλάδας) εγκαθίσταται υπό συνθήκες βίας στη χώρα. Συγκεκριμένα το 20% περίπου εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, το 30% εγκαταστάθηκε στα υπόλοιπα αστικά κέντρα και το 50% στους μικρότερους οικισμούς της υπαίθρου. Οι μεταβολές του πληθυσμού έβγαλαν ένα βασικό κοινωνικό πρόβλημα για τη χώρα, στην επιφάνεια .Το ζήτημα της κατοικίας και της στέγασης τόσο μεγάλου αριθμού προσφύγων διότι η εγκατάστασή τους στη χώρα όξυνε το πρόβλημα της κατοικίας. Το κράτος, ερχόμενο σε δύσκολη θέση και προκειμένου να αντιμετωπίσει το τεράστιο πρόβλημα κατοικίας στην Ελλάδα , συνδέει την οικοδόμηση με πολιτικούς στόχους που είχε θέσει σχετικά με τις προοπτικές της ανάπτυξης της βιομηχανίας και της πλήρους απασχόλησης και το 1954 ιδρύει τον Αυτόνομο Οργανισμό Εργατικής Κατοικίας (Α.Ο.Ε..Κ) με στόχο την χορήγηση στέγης σε εργάτες και υπαλλήλους. Ο Α.Ο.Ε.Κ. αποτέλεσε τον κύριο φορέα παραγωγής κοινωνικής κατοικίας της χώρας και

κατασκεύασε το μεγαλύτερο ποσοστό των οικιστικών συγκροτημάτων . Ο προγραμματισμός του έργου του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας ξεκινούσε με την επιλογή των πόλεων στις οποίες κρίνονταν απαραίτητο να ξεκινήσουν διαδικασίες ανέγερσης οικισμών. Η επιλογή αφορούσε τις πόλεις στις οποίες διαπιστώνονταν έντονες στεγαστικές ανάγκες και ήταν τα μεγάλα αστικά κέντρα στα οποία οι πληθυσμιακές συγκεντρώσεις ήταν ιδιαίτερα υψηλές, είτε μικρότερες πόλεις στις οποίες ο αριθμός των δικαιούχων εμφανιζόταν υψηλός. Άρα ένας σημαντικός παράγοντας της αστικοποίησης ήταν και οι νεοεγερθείσες κατοικίες στις μεγάλες πόλεις όπως Αθήνα Θεσσαλονίκη ,κλπ πόλεις από τον (Α.Ο.Ε.Κ.). (Γρηγοριάδης & Ζαμάνη, 2013)

Τα γεγονότα όπως ο Β' Παγκόσμιος πόλεμος, η κατοχή και ο εμφύλιος, έφεραν την χώρα σε άσχημη κατάσταση , δημιουργώντας πολλές ανακατατάξεις σε όλους τους τομείς της χώρας. Η Ελλάδα, βγήκε από τον πόλεμο σε μια πολύ άσχημη κατάσταση. Η παραγωγική της δομή ήταν διαλυμένη, τα μεσαία και κατώτερα στρώματα σε κατάσταση φτώχειας. Οι υπάρχουσες αστικές και περιφερειακές υποδομές σε συνθήκες αχρηστίας και σοβαρά ζημιωμένες, Πάνω από 2000 χωριά είχαν υποστεί ανεπανόρθωτες ζημιές από τις επιδρομές των Ναζί. Τα λιμάνια είχαν υποστεί σοβαρές ζημιές και κανένα δεν μπορούσε πια να χρησιμοποιηθεί. Υπήρχαν μετά βίας μερικοί δρόμοι που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για μεταφορά άκρως αναγκαίων τροφίμων και αγαθών στον πληθυσμό που λιμοκτονούσε. Το σιδηροδρομικό δίκτυο ήταν εντελώς κατεστραμμένο και το κανάλι της Κορίνθου ήταν γεμάτο με βαγόνια που βύθισαν οι Ναζί. Η βιομηχανική δομή της χώρας ήταν σε καλό σχήμα, αλλά οι βασικοί πυλώνες της οικονομίας είχαν καταστραφεί. Η κτηνοτροφία δεν υπήρχε ενώ μόλις και μετά βίας είχαν μείνει μερικές γέφυρες σε κάποια μέρη της χώρας. Αυτά ήταν τα αποτελέσματα του πολέμου .Η καταστροφή της χώρας ήταν καθολική σε όλους σχεδόν του τομείς της οικονομίας . Έτσι η Αμερική όταν προσέφερε βοήθεια στην Ελλάδα, κινήθηκε με ένα σχέδιο διασώσεως που ήταν και στρατιωτικό, και οικονομικό και

κοινωνικό. Το σχέδιο Μάρσαλ που στόχο είχε να βγάλει την Ελλάδα πάλι στην επιφάνεια μετά την καταστροφή που υπέστη από τον πόλεμο . Ήταν ένα τεράστιο πρόγραμμα. Εάν μεταφράσουμε τα ποσά στη σημερινή τους αξία, το σχέδιο Μάρσαλ που δόθηκε για την Ευρώπη έφτανε στα 130 δισ. δολαρίων, από τα οποία τα 20 δισ. αφορούσαν αποκλειστικά την Ελλάδα. Αν προσθέσουμε και τη στρατιωτική βοήθεια, που δεν περιλαμβανόταν στο σχέδιο Μάρσαλ, ήταν άλλα 10 δισ. Η συνολική βοήθεια 30 δισεκατομμυρίων δολαρίων μόνο για την Ελλάδα ήταν ένα πολύ μεγάλο και σημαντικό βοήθημα το οποίο ήταν και πολύ καθοριστικό. Δεν υπήρξε Τομέας της οικονομίας της Ελλάδος ο οποίος να μην επιδοτηθεί και οργανωθεί από το σχέδιο Μάρσαλ. Η αποστολή Μάρσαλ στην Ελλάδα παρείχε όλες τις επιμέρους οργανωτικές υπηρεσίες, όπως την Υπηρεσία μεταφορών, την υπηρεσία Γεωργίας, Μεταλλείων, Ηλεκτρικής ενέργειας και Υγείας. Η υπηρεσία υγείας ήταν πολύ καθοριστική μιας και κατάφερε να εξαλείψει τελείως την ελονοσία από την Ελλάδα ενώ κάποια άλλα τμήματα αφορούσαν την ανάπτυξη των οργανωτικών δομών , όπως κοινωνικές και φορολογικές μεταρρυθμίσεις. Το εύρος των έργων που αναλάμβανε το σχέδιο Μάρσαλ ήταν ένας οδηγός που αφορούσε κάθε ένα τομέα της οικονομίας ξεχωριστά. Με πρωταρχική υποχρέωση την ανακατασκευή του δικτύου επικοινωνιών και το σύστημα μεταφοράς, σιδηρόδρομους , δρόμους , γέφυρες, λιμάνια και τα μικρότερα επαρχιακά αεροδρόμια και τις τηλεπικοινωνίες στο εσωτερικό της χώρας. Η δεύτερη προτεραιότητα ήταν η γεωργία, η οποία περιελάβαμε πολλές δομές όπως τα εγγειοβελτιωτικά έργα ,την αναδόμηση και αύξηση της αγροτική οικονομίας με εισαγωγή ζώων και την προμήθεια εργαλείων στα χωριά που στόχο είχαν την εξασφάλιση υλικών για τους αγρότες, για να εξασφαλίσουν την επιβίωση τους με την γεωργία.

Με το σχέδιο Μάρσαλ δημιουργήθηκε ένα μοναδικό έργο στα χρονικά της ελληνικής ιστορία, το εθνικό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας με υδροηλεκτρικά φράγματα στα όρη της Πίνδου και στα βουνά της Πελοποννήσου. Ενισχύθηκε η χώρα με νέους θερμοηλεκτρικούς

σταθμούς που χρησιμοποιούσαν καύσιμο, το λιγνίτη που ήταν το διαθέσιμο πέτρωμα της χώρα. Έγιναν επίσης μεγάλες επενδύσεις σε μεταλλεία, σε ορυχεία, σε τσιμεντοβιομηχανίες, σε βιομηχανίες λιπασμάτων, υφαντουργίας, μεταλλεία βωξίτη, πυρίτη, χρωμίτη και μαγγανίου. Όλες αυτές οι βιομηχανίες ανεπτύχθησαν με τεχνική βοήθεια και οικονομική επιδότηση από το σχέδιο Μάρσαλ. Όλη αυτή η οικονομική και οικοδομική ανάπτυξη αποτέλεσε έναν απ' τους πιο αποτελεσματικούς οικονομικούς τομείς δημιουργίας απασχόλησης, παράλληλα όμως, δημιουργήθηκε ζήτηση σε ένα μεγάλο αριθμό βιομηχανικών κλάδων και υπηρεσιών. Το σχέδιο Μάρσαλ βοήθησε την Ελλάδα να οικοδομηθεί από την αρχή αλλά ήταν και αιτία της συγκέντρωσης του πληθυσμού προς τα μεγάλα αστικά κέντρα όπου ήταν αναπτυγμένη η βιομηχανία. (Γκούζιας, 2019) Διότι η προϋπάρχουσα βιομηχανία και βιοτεχνία που ανοικοδομήθηκε από το σχέδιο Μάρσαλ ήταν συγκεντρωμένη εκεί αλλά και εκεί υπήρχαν άφθονα εργατικά χέρια. Στην πραγματικότητα το σχέδιο Μάρσαλ απομάκρυνε τους αγρότες και τους κτηνοτρόφους από την ύπαιθρο και κατ' επέκταση μειώθηκε και η πρωτογενή παραγωγή. Το αποτέλεσμα ήταν να συγκεντρωθεί μεγάλος αριθμός ανθρώπων στις πόλεις για εργασία. Παρόλο αυτά η χώρα μας συνέχισε να είναι μία χώρα αγροτοκτηνοτροφική μέχρι την δεκαετία του '80.

Μετά την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα την 1^η Ιανουαρίου του 1981 τα πράγματα άλλαξαν καθώς ήρθαν αλλαγές στον κλάδο του ζωικού και του γεωργικού τομέα, στο γεωργικό τομέα οι αλλαγές που έγιναν ήταν εντονότερες. Όλα ξεκίνησαν το 1968 με το σχέδιο Mansholt «Μνημόνιο για τη μεταρρύθμιση της γεωργίας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα: Γεωργία 1980», που είναι η πρώτη σημαντική μεταρρύθμιση για την γεωργία που τελικά υιοθετήθηκε το 1972.

Το «Σχέδιο Mansholt» κάνει εκτεταμένη αναφορά στις προβληματικές συνθήκες που επικρατούσαν την περίοδο εκείνη στον κλάδο της γεωργίας. Συγκεκριμένα αναφέρεται στη δυσμενή διαρθρωτική κατάσταση που υπήρχε καθώς η γεωργική γη αποτελούνταν από ιδιαίτερα μικρού μεγέθους εκμεταλλεύσεις, τα 2/3

των εκμεταλλεύσεων ήταν κάτω από δέκα εκτάρια (εκατό στρέμματα). (Ρουσιανού, 2015)

Ειδική αναφορά γίνεται στο μνημόνιο,οσον αφορά τις άσχημες κοινωνικές συνθήκες που επικρατούσαν στη γεωργία και οι οποίες χαρακτηρίζονταν από το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων σε αυτήν, το ότι είχε οικογενειακό χαρακτήρα και δεν υπήρχαν οι συνεταιρισμοί και το ιδιαίτερα χαμηλό εισόδημα ανά απασχολούμενο.

Τα μέτρα που εφαρμόστηκαν είχαν στόχο τον εκσυγχρονισμό και την βελτίωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την καλύτερη διάρθρωση αυτών .Ο σκοπός ήταν να δημιουργηθούν παραγωγικές μονάδες ικανοποιητικού μεγέθους που θα επέφεραν και ένα καλό εισόδημα .Καθώς και μετρά για την κοινωνικοοικονομική πληροφόρηση και επαγγελματική εκπαίδευση των εργαζομένων στη γεωργία, κυρίως πάνω σε τεχνολογικά θέματα και θέματα διαχείριση. Οι αλλαγές στην γεωργία επέφεραν αλλαγή στις καλλιεργούμενες εκτάσεις με πιο εντατικό χαρακτήρα και τα σιτηρά πλέον χρησιμοποιούνται για ζωοτροφές .Η αλλαγή επέφερε την μείωση της καλλιεργούμενης έκταση κατά 25%, η παραγωγή αυξήθηκε στο πενταπλάσιο ενώ η εκτροφή των ζώα βρίσκεται σε αγροκτήματα κλεισμένα όπου πλαισιώνονται από τις καλλιεργούμενες εκτάσεις και η εκτροφή τους βασίζεται αποκλειστικά στην συγκομισμένη ζωοτροφή.

1.3. Η Δημογραφική αστικοποίηση τότε και σήμερα

Βλέποντας την παραπάνω ιστορική ανασκόπηση παρατηρούμε ότι η αυξημένη δημογραφική αστικοποίηση των πρώτων πόλεων προήλθε από διαφορετικά αίτια απ ότι τα σημερινά . Οι πρώτες πόλεις δημιουργηθήκαν με την συνεχόμενη αυξημένη πρωτογενή παραγωγική δραστηριότητα της υπαίθρου σε συνδυασμό με την ταυτόχρονη αύξηση της ναυτιλίας και του εμπορίου. Οι δύο αυτοί λόγοι ανάγκασαν τη δημιουργία των πόλεων κοντά στα λιμάνια για την ευκολότερη διακίνηση των παραγόμενων προϊόντων τους και

τη μετέπειτα εξαγωγή τους .Ήδη όπως προανέφερα παραπάνω η κύρια απασχόληση των κατοίκων των περισσότερων κωμοπόλεων ήταν η αγροκτηνοτροφική απασχόληση .

Ενώ σήμερα η μετακίνηση των κατοίκων της υπαίθρου προς τις πόλεις, που οδηγεί στην αύξηση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα , συμβαίνει διότι οι άνθρωποι αναζητούν εργασία σε μεγάλα αστικά κέντρα λόγω της αυξημένης ανεργίας και των αυξημένων οικονομικών προβλημάτων που έχουν .Θεωρούν ότι οι πόλεις θα έχουν περισσότερες ευκαιρίες εργασίας απ' ό,τι τα χωριά .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Ο παγκόσμιος κτηνοτροφικός τομέας μεταβάλλεται ταχύτατα ως αποτέλεσμα της παγκοσμιοποίησης και της ανάπτυξης . Η ζήτηση για τρόφιμα ζωικής προέλευσης, οφείλεται στην αύξηση του πληθυσμού και στην αύξηση του πλούτου στο μεγαλύτερο μέρος του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Ο ταχύς ρυθμός αστικοποίησης που παρατηρείται σε πολλές χώρες δεν συνδέεται μόνο με την αυξανόμενη ευημερία, αλλά επίσης προκαλεί αλλαγές στις προτιμήσεις των ανθρώπων για τα τρόφιμα. Συνήθως οι άνθρωποι τείνουν προς το εύκολο ,ποιοτικό αλλά και γρήγορο φαγητό αλλά να καλύπτει όμως και τα πρότυπα της υγιεινής ασφάλειας και τα θρεπτικά συστατικά που χρειάζονται για την υγεία τους .

Η Κτηνοτροφία είναι η εκτροφή, κάθε είδους, ζώου από τον άνθρωπο με σκοπό να εξασφαλίσει απ' αυτά, τα προϊόντα για την διαβίωση του όπως τροφή και ένδυση, καθώς και να χρησιμοποιήσει τα ζώα σε διάφορες αγροτικές εργασίες.

Η κτηνοτροφία είναι μια από τις πιο παλιές δραστηριότητες του ανθρώπου.

Για χιλιάδες χρόνια, η κτηνοτροφία αποτελεί το κεντρικό τμήμα του συστήματος διατροφής της κοινωνίας και ένα μέρος του τρόπου με τον οποίο εκτρέφανε στο παρελθόν τα ζώα, έχει φτάσει να επικρατεί και μέχρι και στις μέρες μας. Είναι σημαντικός κλάδος διότι η διατροφή που παρέχει είναι πολύ υψηλής βιολογικής αξίας, περιέχει πρωτεΐνες, αμινοξέα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά για την υγεία του ανθρώπου. Αποτελεί βασικό στοιχείο της αγροτικής οικονομίας διότι κινεί τον πρωτογενή τομέα που είναι το πρώτο στάδιο της παραγωγή τους προϊόντος, το δευτερογενή τομέα που γίνεται η μεταποίηση του προϊόντος και στο τέλος τον τριτογενή τομέα που είναι το τελικό στάδιο της προώθησης του προϊόντος στο εμπόριο και τον τελικό αποδέκτη τον καταναλωτή. Ο τομέας της κτηνοτροφίας παίζει σημαντικό ρόλο στην οικονομία μιας χώρας ενώ αποτελεί έναν δυναμικό παραγωγικό κλάδο σε κάθε χώρα με ανοδικές τάσεις εξέλιξης. Τα συστήματα εκτροφής που χρησιμοποιούνται στην κτηνοτροφία είναι πια πιο σύγχρονα σήμερα από ότι ήταν παλαιότερα. Σε αυτά χρησιμοποιούνται πλέον εντατικοί ρυθμοί εκτροφής, χρησιμοποιούνται φυλές ζώων με πιο βελτιωμένα χαρακτηριστικά και με μεγαλύτερες αποδόσεις σε γάλα κρέας και υψηλό ποσοστό πολυδυσμίας, ενώ ο εκσυγχρονισμός στη κτηνοτροφία υποστηρίζεται πλέον από επιστημονικό και καταρτισμένο προσωπικό όπως γεωπόνους, κτηνιάτρους και βοηθητικό εξειδικευμένο προσωπικό που έχει καλή γνώση του αντικειμένου.

Από την άλλη πλευρά η γεωγραφική δομή της Βαλκανικής Χερσονήσου και τα χαρακτηριστικά της ευνόησαν κατά πολύ την κτηνοτροφία. Τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της όπως είναι οι βαθιές αυλακώσεις του ορεινού όγκου, οι υψηλές κορυφές και το ήπιο μεσογειακό κλίμα με τις μεγάλες σε έκταση παράκτιες ζώνες, προσέφεραν αλλά και προσφέρουν το κατάλληλο κλίμα για την καλή διαβίωση των ζώων τόσο στους θερινούς όσο και στους χειμερινούς μήνες του χρόνου. Το ζωικό κεφάλαιο αποτελεί σημαντικό παράγοντα του γεωργικού συστήματος των Βαλκανίων,

το οποίο παρέχει απασχόληση με ένα καλό εισόδημα και υψηλής ποιότητας τρόφιμα, .

Η όλη γεωμορφολογία της περιοχής της Ελλάδας συμπεριλαμβανομένου του ορεινού όγκου της ηπειρωτικής Ελλάδας των πεδινών περιοχών , τις κλιματικές συνθήκες και τα επικρατούντα συστήματα γεωργικής παραγωγής έχουν συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη και διατήρηση της κτηνοτροφίας από παλαιότερα μέχρι και σήμερα . Αυτή η γεωργική δραστηριότητα παρά τις δυσκολίες που έχει ιδιαίτερα τις τελευταίες δεκαετίες, διατήρησε πολλές γενιές Ελλήνων να επιβιώσουν αλλά και να εξελιχθούν οικονομικά μέχρι και σήμερα .

2.1. Η Κτηνοτροφία στο κόσμο.

Σε όλο τον κόσμο, οι άνθρωποι χρησιμοποιούν τα ζώα για πολλούς λόγους, διότι τα ζώα συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στην ευημερία των ανθρώπινων κοινωνιών παρέχοντας τρόφιμα, προϊόντα ένδυσης , καύσιμα, λίπασμα και άλλα προϊόντα και υπηρεσίες. Είναι ένας ανανεώσιμος πόρος και χρησιμοποιεί έναν άλλο ανανεώσιμο πόρο, τα φυτά, για την παραγωγή των κτηνοτροφικών προϊόντων. Η κτηνοτροφία συνδέεται άμεσα με την γεωργία και αυτό το βλέπουμε διότι το είκοσι πέντε τοις εκατό της έκτασης της γης χρησιμοποιείται για βόσκηση ζώων ενώ το 33% χρησιμοποιείται για καλλιέργειες για την παραγωγή ζωοτροφών. Τα ζώα συνεισφέρουν το 40% της παγκόσμιας αξίας της αγροτικής παραγωγής και συμβάλλουν στο βιοτικό επίπεδο και τον επισιτισμό σχεδόν ενός δισεκατομμυρίου ανθρώπων παγκοσμίως.(livestock and landscapes, 2012).Παρέχει το ένα τρίτο της πρωτεΐνης που καταναλώνεται στο κόσμο . Το κρέας, το γάλα και τα ψάρια έχουν περίπου ίσες πηγές ζωικών πρωτεϊνών, προμηθεύοντας αντίστοιχα 35%, 34% και 27% της παγκόσμιας προσφοράς συνολικών πρωτεϊνών. Σε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, η κοπριά , μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως λίπασμα που συμβάλλει στη βελτίωση της

γονιμότητας του εδάφους και την ανάπτυξη των φυτών αλλά μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως καύσιμο μετά από αποξήρανση της . Η κτηνοτροφία αποτελεί έναν βασικό κλάδο της οικονομίας σε ολόκληρο τον κόσμο και αποτελεί σε παγκόσμιο επίπεδο έναν ιδιαίτερα δυναμικό κλάδο. Στις αναπτυσσόμενες χώρες, βλέπουμε ότι υπάρχει μια αυξανόμενη ζήτηση για ζωικά προϊόντα. Το μερίδιο του γεωργικού ΑΕΠ έχει φτάσει στο 33% και αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς (Thornton, 2010). Η αύξηση αυτή οφείλεται στη ραγδαία αυξανόμενη ζήτηση για τα προϊόντα της κτηνοτροφίας και η απάντηση στην αυξανόμενη ζήτηση, οφείλεται στην αύξηση του πληθυσμού, στην αστικοποίηση και στην αύξηση των εισοδημάτων στις αναπτυσσόμενες χώρες . Βέβαια να μην ξεχνάμε ότι το ζωικό κεφάλαιο είναι ένας από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους γεωργικούς τομείς στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο τομέας της κτηνοτροφίας οργανώνεται ολοένα και περισσότερο. Σημαντικό παράδειγμα είναι ότι οι μεγάλες αλυσίδες αγοράς σε όλο τον κόσμο απασχολούν τουλάχιστον 1,3 δισεκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως , και ακόμα στηρίζει άμεσα τη διαβίωση 600 εκατομμυρίων μικροκαλλιεργητών στον αναπτυσσόμενο κόσμο (Thornton, 2010).

Η διατήρηση του ζωικού κεφαλαίου αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την επιβίωση των ευάλωτων κοινοτήτων μιας και τα ζώα για αυτούς είναι σημαντικοί προμηθευτές θρεπτικών συστατικών αλλά και μέσα βοήθειας-εργασίας για τα μικρά συστήματα καλλιεργειών. Οι σκοποί και οι μέθοδοι εκτροφής ζώων είναι τόσο διαφορετικοί όσο οι άνθρωποι που τα εφαρμόζουν. Ένα δισεκατομμύριο φτωχοί, κυρίως βοσκοί στη Νότια Ασία και στην υποσαχάρια Αφρική, εξαρτώνται από τα ζώα τα οποία είναι για αυτούς σημαντικό μέσω διαβίωσης. Το ζωικό κεφάλαιο συνεισφέρει έως και το 40% του γεωργικού ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε μια σημαντική μερίδα ανθρώπων της Νότιας Ασίας και νοτίως της υποσαχάριας Αφρικής, αλλά λαμβάνει μόνο το 3% της παγκόσμιας χρηματοδότησης για τη γεωργική ανάπτυξη.

Τα πιο συνηθισμένα ζώα σε όλο τον κόσμο είναι τα βοοειδή, τα πρόβατα και οι αίγες. Αναπτύσσονται και εκτρέφονται διαφορετικά ανάλογα με την περιοχή του κόσμου στην οποία αυτά ζουν.

Τα βοοειδή εκτρέφονται σε κάθε ήπειρο εκτός της Ανταρκτικής. Οι μεγαλύτεροι παραγωγοί βοοειδών είναι ο Καναδάς, οι ΗΠΑ, το Μεξικό και η Αργεντινή. Στην Αφρική και τη Μέση Ανατολή, τα βοοειδή διατηρούνται συνήθως σε μικρότερο αριθμό. Για παράδειγμα, στο Αφγανιστάν, οι περισσότεροι αγρότες έχουν τουλάχιστον μία αγελάδα για να παρέχουν στην οικογένειά τους το γάλα.

Τα πρόβατα εκτρέφονται σε όλο τον κόσμο, αλλά οι μεγαλύτεροι πληθυσμοί τείνουν να είναι στην Αφρική και τη Μέση Ανατολή, ειδικά στην Αλγερία. Στην Αλγερία, το 80% των ζώων είναι πρόβατα. Η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία έχουν επίσης μεγάλους πληθυσμούς προβάτων. Τα πρόβατα συνήθως εκτρέφονται και πωλούνται για το κρέας τους και το ζεστό μαλλί τους.

Οι αίγες εκτρέφονται σε όλο τον κόσμο, αλλά είναι πιο σημαντικές στην Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την Ασία. Επειδή οι κασίκες προσαρμόζονται καλύτερα σε συνθήκες έλλειψης νερού από τα βοοειδή προτιμούνται περισσότερο, σε περιοχές όπου δεν υπάρχουν έντονες βροχοπτώσεις. Στην Ινδονησία για παράδειγμα τείνουν να προτιμούνται περισσότερο οι αίγες απ' ό,τι τα βοοειδή, ενώ άνθρωποι των ορεινών περιοχών, όπως το Νεπάλ, εκτρέφουν επίσης μεγάλο αριθμό αιγών.

Άλλα είδη. Οι αγρότες στην Αλγερία, τη Ναμίμπια, τη Νότια Αφρική και την Κίνα αυξάνουν τις καμήλες και τα Βουβάλια εκτρέφονται στην Ινδία, το Νεπάλ, το Πακιστάν και την Κίνα. Τα αυστραλιανά εστιατόρια εξυπηρετούν συχνά μια τεράστια ποικιλία από διαφορετικά κρέατα που εκτρέφονται στη χώρα, όπως το άλογο, το βουβάλι, το καγκουρό και ο κροκόδειλος.

Οι πρόοδοι στην κτηνοτροφία και τη γενετική διευκολύνουν μια πιο αποδοτική βιομηχανία. Αυτό ήταν σε μεγάλο βαθμό εφικτό, διότι η γενετική οδήγησε σε μεγαλύτερη απόδοση της ποσότητας των ζωοτροφών, η οποία είναι ιδιαίτερης ζωτικής σημασίας για τη

βελτίωση της ζωικής παραγωγής και τη μείωση του κόστους για τους παραγωγούς.

2.2. Οι παράγοντες που επηρεάζουν την αύξηση της κτηνοτροφίας στον κόσμο .

Οι ιστορικές μεταβολές στην αυξανόμενη ζήτηση για κατανάλωση ζωικών προϊόντων οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του ανθρώπινου πληθυσμού και κατ'επέκταση στην αύξηση των διατροφικών αναγκών των ανθρώπων , στην αύξηση του εισοδήματος , στην αστικοποίηση , και στην αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής η οποία οφείλεται στα διαφορετικά και σύγχρονα συστήματα εκτροφής που χρησιμοποιούνται τελευταία στην κτηνοτροφία και συνδέονται άμεσα με την εξέλιξη της επιστήμης και της τεχνολογία καθώς και με την αύξηση του αριθμού των ζώων στις εκτροφές .

Ο ανθρώπινος πληθυσμός το 2050 εκτιμάται να φτάσει στα 9,15 δισεκατομμύρια κατοίκους σε όλο τον πλανήτη . Το μεγαλύτερο μέρος της αύξησης αναμένεται να λάβει χώρα στις αναπτυσσόμενες χώρες. Ο πληθυσμός στην υποσαχάρια Αφρική αυξάνεται συνεχώς με ποσοστό 1,2% ετησίως .(Thornton, 2011). Καθώς αυξάνεται ο πληθυσμός αυξάνονται και οι ανάγκες των ανθρώπων σε τρόφιμα τόσο σε ζωικά προϊόντα όσο και προϊόντα φυτικής προέλευσης. Η αύξηση της ζήτησης ζωικών προϊόντων οφείλεται και στο λόγω ότι παρέχουν υψηλής βιολογικής αξίας τρόφιμα πολύ σημαντικά για τον οργανισμό όπως πρωτεΐνες αμινοξέα σε σχέση με τα φυτικά προϊόντα που παρέχουν περισσότερο υδατάνθρακες και ενέργεια.

Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που καθορίζει τη ζήτηση για τρόφιμα είναι η αστικοποίηση. Από τα τέλη του 2008, περισσότεροι άνθρωποι ζουν σήμερα σε αστικό περιβάλλον παρά σε αγροτικές περιοχές , με τα ποσοστά αστικοποίησης να κυμαίνονται λιγότερο από 30 τοις εκατό στη Νότια Ασία έως σχεδόν 80 τοις εκατό στις

ανεπτυγμένες χώρες και τη Λατινική Αμερική. (Thornton, 2011). Τις επόμενες δεκαετίες θα υπάρξει πρωτοφανής αστική ανάπτυξη, ιδίως στην Αφρική και την Ασία. Η αστικοποίηση έχει σημαντικές επιπτώσεις στα πρότυπα κατανάλωσης τροφίμων γενικότερα και στη ζήτηση ειδών κτηνοτροφίας ειδικότερα: η αστικοποίηση συχνά υποκινεί βελτιώσεις στις υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των ψυχρών αλυσίδων, γεγονός που καθιστά δυνατή την ευρύτερη εμπορία ευπαθών αγαθών .

Ένας τρίτος παράγοντας που οδηγεί στην αυξημένη ζήτηση ζωικών προϊόντων είναι η αύξηση του εισοδήματος. Μεταξύ του 1950 και του 2000, υπήρξε ετήσιο συνολικό ποσοστό αύξησης κατά κεφαλήν εισοδήματος 2,1% . Καθώς αυξάνεται το εισόδημα, αυξάνονται και οι δαπάνες για την κατανάλωση ζωικών προϊόντων. Η οικονομική ανάπτυξη αναμένεται να συνεχιστεί στο μέλλον, συνήθως σε ποσοστά που κυμαίνονται από 1,0 έως 3,1% . Η ανάπτυξη των βιομηχανικών χωρών προβλέπεται να είναι βραδύτερη από εκείνη των αναπτυσσόμενων οικονομιών. (Thornton, 2011)

Ο τέταρτος και τελευταίος παράγοντας που έχει βοηθήσει στην αύξηση της κτηνοτροφίας στον κόσμο είναι τα βελτιωμένα συστήματα εκτροφής των ζώων αλλά και η εξέλιξη της επιστήμης της γενετικής βελτίωσης . Ιστορικά, η εξημέρωση των ζώων αλλά και η χρήση συμβατικών τεχνικών εκτροφής ζώων επηρέασαν σε σημαντικό βαθμό την αύξηση των ζωικών προϊόντων τις τελευταίες δεκαετίες. Στο παρελθόν υπήρχε ένας καλός συνδυασμός συμβατικών τεχνικών, που βοήθησε στην αύξηση της ζωϊκής παραγωγής όπως η υποκατάσταση της υπάρχουσας φυλής με κάποια άλλη πιο παραγωγική , με την απομάκρυνση των μη παραγωγικών ζώων και χρησιμοποιώντας συστήματα εκτροφής ημιεντατικά . Οι σημερινές τακτικές βασίζονται στη διασταυρωμένη αναπαραγωγή των ζώων , σε εντατικά συστήματα εκτροφής και σε σιτηρέσια που αποσκοπούν στην μεγαλύτερη παραγωγική απόδοση .

Με τη διασταυρωμένη αναπαραγωγή γίνεται η επιλογή των καλύτερων γεννητόρων από διαφορετικές φυλές που έχουν τα καλύτερα χαρακτηριστικά εντός της φυλής, για να παραχθούν ζώα

με βελτιωμένα και πιο παραγωγικά επιθυμητά χαρακτηριστικά .Στόχος είναι η αυξημένη παραγωγή ανά ζώο. Βεβαια η κτηνιατρική επιστήμη έχει ήδη προχωρήσει και στη δημιουργία καινούργιων φυλών ζώων που παράγουν περισσότερο κρέας και γάλα και έχουν και μεγάλο ποσοστό πολυδημίας . Έχουν δημιουργήσει σιτηρέσια για το κάθε στάδιο αναπαραγωγής του κάθε ζώου στοχεύοντας στην καλή υγεία, σωστή ανάπτυξη και υψηλή παραγωγικότητα.

Τα μεγαλύτερα κέρδη έχουν πραγματοποιηθεί σε πουλερικά και χοίρους, με μικρότερη αύξηση των γαλακτοπαραγωγών βοοειδών, ιδίως στις ανεπτυγμένες χώρες και στα πιο βιομηχανικά συστήματα παραγωγής ορισμένων αναπτυσσόμενων χωρών.

2.3. Η Κτηνοτροφία στην Ελλάδα

Ο τομέας της ζωικής παραγωγής είναι ένα σημαντικός κλάδος της εθνικής οικονομίας και έχει συμβάλει καθοριστικά στην περιφερειακή αγροτική ανάπτυξη και στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού στην ύπαιθρο και συμβάλλει σημαντικά στο εθνικό προϊόν της χώρας. Χρήζει ιδιαίτερης κοινωνικής, οικονομικής, και περιβαλλοντικής αξίας. Η γεωγραφική της θέση, οι εδαφοκλιματικές συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα αλλά και οι δύσβατες ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της χώρας, οι οποίες είναι ακατάλληλες για άλλες χρήσεις έχουν αυξήσει σημαντικά την ζωική παραγωγή στη χώρα . Η άσκηση της Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) που εφαρμόστηκε στη χώρα μετά την ένταξη της στην Ε.Ε. έχει βοηθήσει πολύ στην εξέλιξη της ζωικής παραγωγής. Βεβαία περιορίστηκε κατά πολύ ο βοσκότοπος και η χρήση γης από τα ζώα ενώ από την άλλη πλευρά η φυτική παραγωγή κατέλαβε μεγάλες εκτάσεις γης για την καλλιέργεια σιτηρών ως τροφή για τα ζώα.

Εικόνα 2.1. Γεωφυσικός χάρτης της Ελλάδας (πηγή: <http://photodentro.edu.gr>)

2.4. Η οικονομική σημασία της αιγοπροβατοτροφίας την Ελλάδα.

Στην Ελλάδα εκτρέφονται πολλά αιγοπρόβατα και υπάρχουν πολλές αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις στις οποίες απασχολούνται πολλές οικογένειες. Θεωρείται ότι είναι ένας από τους πιο δυναμικούς τομείς της αγροτικής οικονομίας στην Ελλάδα, τόσο ως προς την απασχόληση όσο και ως προς το συνολικό εισόδημα. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Ελλάδα είναι η πρώτη χώρα σε αριθμό εκτρεφόμενων γιδιών και τέταρτη σε αριθμό εκτρεφόμενων

προβάτων.Ωστόσο όμως η αιγοπροβατοτροφία έχει αλλάξει κατά πολύ τις δύο τελευταίες δεκαετίες .(Αρσένος, 2017)

Η παραδοσιακή κτηνοτροφία που υπήρχε στο παρελθόν έχει δώσει τη θέση της πλέον στην σύγχρονη κτηνοτροφία και στα σύγχρονα συστήματα εκτροφής της , με πιο εντατικούς ρυθμούς εκτροφής των ζώων .

Οι εισαγωγές ξένων βελτιωμένων φυλών ζώων και αιγών και προβάτων αποδίδουν μεγαλύτερες ποσότητες από τις ντόπιες παραδοσιακές φυλές της Ελλάδας. Το αποτέλεσμα της εισαγωγής είναι να μειωθεί ο αριθμός των εκτροφών και να αυξηθεί ο αριθμός της εντατικής μορφής εκμετάλλευσης των αιγοπροβάτων και της αυξημένης παραγόμενης ποσότητας προϊόντος .

Η κτηνοτροφία αποτελεί την κύρια και σταθερή πηγή εισοδήματος για πολλές οικογένειες. Παρέχει την πρώτη ύλη για τις βιοτεχνίες με γάλα και κρέας .Έχει βοηθήσει πολύ στην ανάπτυξη και λειτουργία των βιομηχανιών γάλακτος ,τυροκομείων και σφαγείων στην Ελλάδα καθώς και το εμπόριο με την εξαγωγή τυροκομικών (φέτα και γιαούρτι)προϊόντων και νωπού κρέατος στο εξωτερικό . Τα προϊόντα της κτηνοτροφίας είναι προϊόντα υψηλής βιολογικής σημασίας .

Αξιοποιεί πολλές ορεινές, νησιωτικές και απομονωμένες (μειονεκτικές) περιοχές της χώρας μας διότι αυτές οι περιοχές δεν θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν με κάποιον άλλον δυνατό τρόπο .Το άγονο και δύσβατο έδαφος των ορεινών και νησιωτικών περιοχών μπορεί να αξιοποιηθεί στο έπακρο ειδικά με την εκτροφή αιγών που προσαρμόζονται καλύτερα σε τέτοια μέρη . Αξιοποιεί τη φυσική βλάστηση των ορεινών και μειονεκτικών εδαφών, που δυστυχώς είναι ακατάλληλες για καλλιέργειες λόγω του δύσβατου της περιοχής να προσεγγιστεί από καλλιεργητικά μηχανήματα ή ακόμη λόγω του εδάφους που είναι ακατάλληλο να καλλιεργηθεί ή να χρησιμοποιηθεί σε άλλες μορφές κτηνοτροφίας. Συμβάλλει στην οικολογική ισορροπία των περιοχών και στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος. Οι πολιτιστικές παραδόσεις της χώρας μας είναι

συνδεδεμένες με την κτηνοτροφία. Τα ήθη και έθιμα της χώρας μας επιβίωσαν με μικρές αλλαγές μέσα στους αιώνες.

Η μείωση της κτηνοτροφίας θα αποτελούσε μεγάλο χτύπημα με δυσάρεστες επιπτώσεις στο περιβάλλον μιας και θα καταλήγαμε να έχουμε την ερήμωση μεγάλων περιοχών στη χώρα μας.

Είναι πολύ ζωτικής σημασίας η αιγοπροβατοτροφία στην Ελλάδα σήμερα, ειδικά την εποχή της κρίσης, διότι είναι μια μεγάλη ευκαιρία και ένα αδιέξοδο για επαγγελματική αποκατάσταση των ανέργων που αναζητούν εργασία. Δεν απαιτείται ακόμα μεγάλο χρηματικό κόστος για την δημιουργία μιας αιγοπροβατοτροφικής εκμετάλλευσης αντιθέτως, το κόστος της ίδρυσης της είναι μικρό ενώ αντιθέτως τα προϊόντα της έχουν ιδιαίτερη απορρόφησης, τόσο στην τοπική αγορά αλλά και στο εσωτερικό της χώρας, ενώ έχουν και καλή τιμή πώλησης. Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος των εξαγόμενων προϊόντων έχει αυξηθεί κατά πολύ.

2.5. Ο Συνολικός αριθμός αιγοπροβάτων στην Ελλάδα.

Ο αριθμός του κτηνοτροφικού πληθυσμού που απασχολείται με την αιγοπροβατοτροφία ανέρχεται στις 90.326 εκτροφές αιγοπροβάτων σε όλη την Ελλάδα και ο αριθμός των αιγοπροβάτων κυμαίνεται στα 15.233.513 ζώα, από τα οποία τα 10.923.023 είναι πρόβατα και τα 4.310.490 είναι αίγες. Τα επίσημα στοιχεία έχουν παρθεί από το υπουργείο αγροτικής ανάπτυξης και μέσω του ολοκληρωμένο πληροφοριακού συστήματος του Ο.Π.Σ. όπως αυτό ενημερώνεται, μία φορά κάθε χρόνο, τον Νοέμβριο από τους κτηνοτρόφους σε όλη την Ελλάδα.

Στην Ελλάδα μετά την νέα διοικητική διαίρεση και των επανακαθορισμό των ορίων των αυτοδιοικητικών μονάδων (ΟΤΑ) το έτος 2011 εφαρμόστηκε στην ελληνική επικράτεια το Πρόγραμμα Καλλικράτης. Το πρόγραμμα Καλλικράτης είναι η συνέχεια του προγράμματος Καποδίστρια όπου σε αυτό γίνεται η μείωση των δήμων και των νομικών προσώπων κατά τα 2/3 και από τις 57 νομαρχίες που είχαμε με το σχέδιο Καποδίστρια έχουμε πια την

αντικατάσταση αυτών σε 13 περιφέρειες σε όλη την Ελλάδα και τις περιφερειακές ενότητες της κάθε περιφέρειας. Οι Περιφέρειες την Ελλάδα είναι 13 και οι περιφερειακές ενότητες είναι 75 και είναι οι ακόλουθες :

1. Ανατολική Μακεδονία και Θράκη(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Δράμας ,Καβάλας ,Θάσου, Ξάνθης ,Ροδόπης ,Έβρου)
2. Κεντρική Μακεδονία(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Θεσσαλονίκη ,Ημαθία Κιλκίς ,Πέλλας, Πιερίας, Σερρών ,Χαλκιδικής)
3. Δυτική Μακεδονία(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Κοζάνη ,Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα)
4. Ήπειρος(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Άρτα ,Θεσπρωτία, Ιωάννινα, Πρέβεζα.
5. Θεσσαλία(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Καρδίτσα, Λάρισα, Μαγνησία, Σποράδες ,Τρίκαλα).
6. Ιόνιοι Νήσοι(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Ιθάκη , Κεφαλληνία, Λευκάδα).
7. Δυτική Ελλάδα(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία).
8. Στερεά Ελλάδα (Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Βοιωτία ,Εύβοια ,Ευρυτανία, Φθιώτιδα ,Φωκίδα).
9. Αττική(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Κεντρικού τομέα Αθηνών ,Νοτίου τομέα Αθηνών ,Βορείου τομέα Αθηνών ,Δυτικού τομέα Αθηνών ,Πειραιώς ,Νήσων Αττικής ,Δυτικής Αττικής Και Ανατολικής Αττικής).
10. 10.Πελοπόννησος(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Αργολίδα , Αρκαδία ,Κορινθίας ,Λακωνίας ,Μεσσηνίας).
11. Βόρειο Αιγαίο(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Ικαρία ,Λέσβος ,Λήμνος ,Σάμος και Χίου).
12. Νότιο Αιγαίο(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Άνδρος ,Θήρας ,Καλύμνου, Καρπάθου-Ηρωικής νήσου

Κάσου, Κέας –Κύθνου, Κω, Μήλου, Μύκονος ,Νάξος ,Πάρος
Ρόδος ,Σύρου ,Τήνου).

13. Κρήτη(Αποτελείται από τις περιφερειακές ενότητες Ηράκλειο
,Λασιθι ,Ρέθυμνο ,Χανιά).

Αναλυτικά θα ακολουθήσει πίνακας με τον ακριβή αριθμό των
αιγοπροβάτων ανά Περιφέρεια και Περιφερειακή Ενότητα της
Ελλάδας .

Εικόνα 2.2. Αγελαία εκτροφή προβάτων στην Λάρισα (πηγή:)
<http://larissanet.gr>.

Πίνακας 2.1. Στοιχεία κτηνοτροφικού και αιγοπρόβειου πληθυσμού για το 2019

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΙΓΟΠΡΟΒΕΙΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΤΟΥΣ 2019					
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΤΡΟΦΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΒΑΤΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΓΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ
1.	Π.Ε.ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΣΕΡΡΕΣ	2210	239821	103446	343267
	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	1498	171982	137252	309234
	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	640	75944	110473	186417
	ΠΙΕΡΙΑ	1000	122858	47132	169990
	ΠΕΛΛΑ	1117	157863	55092	212955
	ΚΙΛΚΙΣ	888	159642	52960	212602
	ΗΜΑΘΙΑ	506	48960	20734	69694
	ΣΥΝΟΛΟ	7859	977070	527089	1504159
2.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΚΕΡΚΥΡΑ	121	7478	9896	17374
	ΚΕΦΑΛΟΝΝΙΑ	1026	108948	94167	203115
	ΛΕΥΚΑΔΑ	154	6774	6392	13166
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	241	7106	5414	12520
	ΣΥΝΟΛΟ	1542	130306	115869	246175
3.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2919	245559	53062	298621
	ΑΡΤΑ	1650	115824	18907	134731
	ΠΡΕΒΕΖΑ	1618	138909	37693	176602
	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	1606	144231	61718	205949
	ΣΥΝΟΛΟ	7793	644523	171380	815903
4.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	2207	193122	71827	264949
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	634	36875	24929	61804
	ΒΟΙΩΤΙΑ	1129	125923	53792	179715
	ΦΩΚΙΔΑΣ	802	62854	48306	111160
	ΕΥΒΟΙΑ	2869	164799	112120	276919
	ΣΥΝΟΛΟ	7641	583573	310974	894547
5.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ

	ΚΡΗΤΗΣ				
	ΡΕΘΥΜΝΟ	6942	1953911	400742	2354653
	ΛΑΣΙΘΙ	1015	169904	70594	240498
	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	4368	856416	252932	1109348
	ΧΑΝΙΑ	2920	352732	141239	493971
	ΣΥΝΟΛΟ	15245	3332963	865507	4198470
6.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΛΑΡΙΣΣΑ	4095	818698	331122	1149820
	ΚΑΡΔΙΤΣΑ	2157	201553	27686	229239
	ΤΡΙΚΑΛΑ	2136	219905	73300	293205
	ΣΠΟΡΑΔΕΣ	61	999	10757	11756
	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	1841	162261	69558	231819
	ΣΥΝΟΛΟ	10290	1403416	512423	1915839
7.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΑΝΔΡΟΣ	609	27597	16351	43948
	ΘΗΡΑ	91	1503	5328	6831
	ΚΑΛΥΜΝΟΣ	357	10191	29036	39227
	ΚΑΡΠΑΘΟΣ	160	10597	6642	17239
	ΚΕΑΣ	352	11474	8850	20324
	ΚΩ	199	12568	14022	26590
	ΜΗΛΟ	215	5651	9017	14668
	ΜΥΚΟΝΟ	102	3705	1046	4751
	ΝΑΞΟ	930	73448	63448	136896
	ΠΑΡΟ	161	3142	3319	6461
	ΡΟΔΟ	466	22362	38281	60643
	ΣΥΡΟ	95	1461	1071	2532
	ΤΗΝΟ	274	9369	4834	14203
	ΣΥΝΟΛΟ	4011	193068	201245	394313
8.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΚΟΖΑΝΗ	1617	211766	85205	296971
	ΓΡΕΒΕΝΑ	1441	75704	40459	116163
	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	484	63619	15464	79083
	ΦΛΩΡΙΝΑ	866	13180	29848	43028
	ΣΥΝΟΛΟ	4408	364269	170976	535245
9.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣ ΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ

	ΑΡΓΟΛΙΔΑ	822	72800	79499	152299
	ΑΡΚΑΔΙΑ	1596	156387	114653	271040
	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	835	96629	68538	165167
	ΛΑΚΩΝΙΑ	1397	96921	169355	266276
	ΜΕΣΗΝΙΑ	1303	76187	40059	116246
	ΣΥΝΟΛΟ	5953	498924	472104	971028
10.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΑΙΤΟΛ/ΝΙΑ	8120	850446	246074	1096520
	ΑΧΑΙΑ	3462	420777	159011	579788
	ΗΛΕΙΑ	3396	348924	50720	399644
	ΣΥΝΟΛΟ	14978	1620147	455805	2075952
11.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΛΕΣΒΟΣ	3087	420423	33111	453534
	ΛΗΜΝΟΣ	696	82764	12147	94911
	ΣΑΜΟΣ	124	1707	7156	8863
	ΙΚΑΡΙΑ	264	5459	16350	21809
	ΧΙΟΣ	190	10371	33955	44326
	ΣΥΝΟΛΟ	4361	520724	102719	623443
12.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗ	448	59605	12259	71864
	ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗ	383	45547	19202	64749
	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	14	1272	1388	2260
	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	187	7262	6638	13900
	ΣΥΝΟΛΟ	1032	113686	39487	152773
13.	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΠΡΟΒΑΤΑ	ΑΙΓΕΣ	ΣΥΝΟΛΟ
	ΕΒΡΟΣ	1392	92808	82564	175372
	ΡΟΔΟΠΗΣ	1322	133950	84492	218442
	ΔΡΑΜΑ	758	99506	56909	156415
	ΞΑΝΘΗ	822	117489	60774	178263
	ΚΑΒΑΛΑ	683	74055	62793	136848
	ΘΑΣΟΣ	236	22546	17380	39926
	ΣΥΝΟΛΟ	5213	540354	364912	905266
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	90.326	10.923.023	4.310.490	15.233.513

Πηγή: vet.gr

2.6. Η οικονομική σημασία της Βοοτροφίας στην Ελλάδα .

Ο κλάδος της βοοτροφίας είναι ένας από τους κλάδους της ζωϊκής παραγωγής και παράγει, κατά βάση, κρέας και γάλα, ενώ επίσης πολύ σημαντικά είναι τα προϊόντα που παράγονται όπως το δέρμα, η κόπρος κ.λπ. Τα διατηρούμενα στον κόσμο βοοειδή (αγελάδες, ταύροι, δαμάλες, μόσχοι, μοσχίδες), διαφοροποιούνται, σύμφωνα με τις παραγωγικές τους ιδιότητες . Στην γαλακτοπαραγωγική κατεύθυνση (παραγωγή γάλακτος μόνον), στην κρεοπαραγωγική κατεύθυνση(παραγωγή κρέατος μόνον) και τέλος στην μικτή κατεύθυνση (παραγωγή κρέατος και γάλακτος). Στην Ελλάδα εκτρέφονται πολλές φυλές βοοειδών όπως οι εγχώριες φυλές (Κοινή Βραχυκερατική, Τήνου, Κατερίνης, Συκιάς), οι εισαγόμενες ξενικές γαλακτοπαραγωγικές φυλές, κυρίως η Ασπρόμαυρη (Holstein .Friesian) και οι κρεατοπαραγωγικές φυλές κυρίως Λιμουζέν και Μπλοντ ντ' Ακιτέν (Blonde d.Aquitaine) και οι φυλές των μικτών αποδόσεων όπως η (Φαιά των Άλπεων και Σίμενταλ). Στην Ελλάδα οι βοοτροφικές εκμεταλλεύσεις ,διακρίνονται όπως και σε όλον τον κόσμο με βάση την παραγωγική τους κατεύθυνση στις τρεις προαναφερόμενες κατηγορίες .Στις γαλακτοπαραγωγικές μονάδες , στις κρεοπαραγωγικές μονάδες και στις μικτές .

Η κρεατοπαραγωγός βοοτροφία στην Ελλάδα αποτελείται από μεγάλο αριθμό μονάδων εκτροφής αλλά δυστυχώς μικρής δυναμικότητας και είναι διεσπαρμένες σε ολόκληρη τη χώρα .Οι συστηματικές εκτρεφόμενες επιχειρήσεις κρεοπαραγωγής είναι σε χαμηλό ποσοστό σε σχέση με το συνολικό αριθμό των εκμεταλλεύσεων βοοειδών σε όλη την Ελλάδα .Στις μονάδες εκμετάλλευσης αγελάδων κρεοπαραγωγής η κύρια δουλειά τους είναι η αναπαραγωγή και η πάχυνση των μοσχαριών της ίδιας εκμετάλλευσης και στη συνέχεια η σφαγή αυτών .Όσον αφορά τις εκτροφές πάχυνσης, εκεί γίνεται η εισαγωγή μοσχαριών στην

εκτροφή είτε από την Ελλάδα , είτε από τις ευρωπαϊκές χώρες ,είτε από τρίτες χώρες ,με στόχο καθαρά την πάχυνση και τελικό στάδιο την σφαγή των παχυνομένων μοσχαριών.

Τέλος ο κλάδος της γαλακτοπαραγωγούς αγελαδοτροφίας έχει στόχο τη παραγωγή γάλακτος και όχι την πάχυνση μοσχαριών. Η σύγχρονη ελληνική επιχειρηματική γαλακτοπαραγωγός αγελαδοτροφία συγκεντρώνεται κυρίως στη Μακεδονία , τη Θράκη και τη Θεσσαλία, ενώ το υπόλοιπο των αγελαδοτροφικών μονάδων κατανέμεται στην Ήπειρο, τη Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο και τα νησιά.(ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ 2011)

Η ασκούμενη αγροτική πολιτική ειδικά με την εφαρμογή του καθεστώτος των ποσοστώσεων βοήθησε την κάθε ευρωπαϊκή χώρα να μην παράγει γάλα σε ανεξέλεγκτες ποσότητες , με αποτέλεσμα να παράγουν όλες οι χώρες συγκεκριμένο ποσοστό γάλακτος χωρίς να υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των χωρών και αυτό να αξιοποιείται όλο από την Ε.Ε

Η βοοτροφία είναι ένας από τους κλάδους της ζωϊκής παραγωγής που παρουσιάζει ελλειμματικό χαρακτήρα για τη χώρα μας . Καταφέρει όμως και καλύπτει η εγχώρια παραγωγή το 40% των αναγκών της χώρας σε αγελαδινό γάλα και περίπου στο 20% σε αγελαδινό κρέας(Αρσένος 2017)

2.7. Ο συνολικός αριθμός Βοοειδών στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα οι εκτροφές των Βοοειδών για το έτος 2019 είναι 58.564 και τα βοοειδή είναι 858.276 .

Εικόνα 2.3. Ενσταυλισμένη εκτροφή Βοοειδών (πηγή:)
<https://www.protothema.gr>

Πίνακας 2.2. Στοιχεία κτηνοτροφικού και βόειου πληθυσμού για το 2019

ΒΟΕΙΟΣ ΖΩΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2019			
Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚ Η ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ ΒΟΟΕΙΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΟΟΕΙΔΩΝ
1.	Π.Ε.ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΣΕΡΡΕΣ	3891	57924
	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	2422	62998
	ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	357	3847
	ΠΙΕΡΙΑ	488	5607
	ΠΕΛΛΑ	1891	21241
	ΚΙΛΚΙΣ	1459	21124
	ΗΜΑΘΙΑ	1060	15589
	ΣΥΝΟΛΟ	11568	188330
2.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ

	ΚΕΡΚΥΡΑ	435	545
	ΚΕΦΑΛΟΝΝΙΑ	374	2318
	ΛΕΥΚΑΔΑ	73	632
	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	605	1478
	ΣΥΝΟΛΟ	1487	4973
3.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΦΘΙΩΤΙΔΑ	840	123316
	ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	212	4465
	ΒΟΙΩΤΙΑ	436	8961
	ΦΩΚΙΔΑΣ	311	9827
	ΕΥΒΟΙΑ	629	2974
	ΣΥΝΟΛΟ	2428	149543
4.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΡΕΘΥΜΝΟ	559	793
	ΛΑΣΙΘΙ	131	31
	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	1182	1282
	ΧΑΝΙΑ	434	192
	ΣΥΝΟΛΟ	2306	2298
5.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΛΑΡΙΣΣΑ	1793	68076
	ΚΑΡΔΙΤΣΑ	1493	11927
	ΤΡΙΚΑΛΑ	1451	49317
	ΣΠΟΡΑΔΕΣ	22	3
	ΜΑΓΝΗΣΙΑ	694	27321
	ΣΥΝΟΛΟ	5453	156644
6.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΑΝΔΡΟΣ	436	811
	ΘΗΡΑ	103	116
	ΚΑΛΜΝΟΣ	156	502
	ΚΑΡΠΑΘΟΣ	28	1
	ΚΕΑΣ	280	877
	ΚΩ	464	3714
	ΜΗΛΟ	62	134
	ΜΥΚΟΝΟ	129	1082
	ΝΑΞΟ	749	7068

	ΠΑΡΟ	52	83
	ΡΟΔΟ	509	2582
	ΣΥΡΟ	438	2518
	ΤΗΝΟ	187	2018
	ΣΥΝΟΛΟ	3593	21506
7.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΚΟΖΑΝΗ	1331	21495
	ΓΡΕΒΕΝΑ	439	8561
	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	496	3598
	ΦΛΩΡΙΝΑ	2444	13299
	ΣΥΝΟΛΟ	4710	46953
8.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΛΟΠΟΝΗΣ ΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΑΡΓΟΛΙΔΑ	682	27646
	ΑΡΚΑΔΙΑ	673	2284
	ΚΟΡΙΝΘΙΑ	279	1285
	ΛΑΚΩΝΙΑ	1041	8291
	ΜΕΣΣΗΝΙΑ	1919	5446
	ΣΥΝΟΛΟ	4594	44952
9.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΛΕΣΒΟΣ	1385	6149
	ΛΗΜΝΟΣ	358	1324
	ΣΑΜΟΣ	126	148
	ΙΚΑΡΙΑ	142	265
	ΧΙΟΣ	733	1181
	ΣΥΝΟΛΟ	2744	9067
10.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΑΝ.ΑΤΤΙΚΗ	220	494
	ΔΥΤ.ΑΤΤΙΚΗ	177	1692
	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗ	8	16
	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	113	745
	ΣΥΝΟΛΟ	518	2947
11.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1268	22396
	ΑΡΤΑ	562	5814
	ΠΡΕΒΕΖΑ	743	17421

	ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	961	32818
	ΣΥΝΟΛΟ	3534	78449
12.	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΑΙΤΟΛ/ΝΙΑ	2561	67523
	ΑΧΑΙΑ	1100	9744
	ΗΛΕΙΑ	1258	8191
	ΣΥΝΟΛΟ	4919	85458
13.	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΚΑΙ ΘΡΑΚΗ	ΕΚΤΡΟΦΕΣ	ΒΟΟΕΙΔΗ
	ΕΒΡΟΣ	2008	10414
	ΡΟΔΟΠΗΣ	3800	0
	ΔΡΑΜΑ	1596	24560
	ΞΑΝΘΗ	2489	24718
	ΚΑΒΑΛΑ	722	7460
	ΘΑΣΟΣ	14	4
	ΣΥΝΟΛΟ	10629	67156
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	58.564	858.276

(πηγή:) vet.gr

2.8. Η οικονομική σημασία της χοιροτροφίας στην Ελλάδα

Εικόνα 2.4. Εκτροφή χοιροειδών (πηγή:) <https://ikochimiki.com/meat-el/ptinotrofia/>

Η χοιροτροφία στην Ελλάδα θεωρείται ένας παραγωγικός κλάδος της κτηνοτροφίας στην χώρα μας και συμβάλλει και στην ανάπτυξη της αγροτικής της οικονομίας. Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν 17.829 χοιροτροφικές μονάδες με 769.127χοιρινά (ΕΛ.ΣΤΑΤ 2016).το ποσοστό χοιρινού κρέατος που παράγεται από αυτές τις εκτροφές καλύπτει περίπου 25% της εγχώριας παραγωγής κρέατος με ποσοστό αυτάρκειας περίπου 35%.(Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, 2011)Το ποσοστό βέβαια είναι μικρό κάτι που συμβάλλει στην εισαγωγή χοιρινού κρέατος κυρίως από την Ολλανδία .Ο κλάδο της χοιροτροφίας , έχει ακολουθήσει μια πτωτική πορεία τα τελευταία τριάντα πέντε χρόνια , τη δεκαετία του 1980, το ποσοστό αυτάρκειας σε χοιρινό κρέας ήταν 50% σήμερα η κατάσταση έχει μεταβληθεί, και το ποσοστό αυτάρκειας σε χοιρινό κρέας δεν υπερβαίνει το 30-35%.(Αρσένος, 2017) Το μεγαλύτερο ποσοστό της ελληνικής παραγωγής χοιρινού κρέατος είναι συγκεντρωμένο στις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας, της Ηπείρου, της Στερεάς Ελλάδας (συμπεριλαμβανομένης της Εύβοιας - εκτός της Αττικής), της Θεσσαλίας, της Δυτικής Ελλάδας, και της Αν. Μακεδονίας/Θράκης. Ο κλάδος της χοιροτροφίας δίνει απασχόληση σε χιλιάδες οικογένειες ενώ η ζήτηση χοιρινού κρέατος σε συνδυασμό με τις υψηλές απαιτήσεις των καταναλωτών διαμορφώνουν νέες συνθήκες ανταγωνισμού.

2.9. Η οικονομική σημασία της πτηνοτροφίας στην Ελλάδα .

Εικόνα 2.5 Πτηνοτροφική εγκατάσταση (πηγή:)
<https://www.nearaseges.gr/el/>

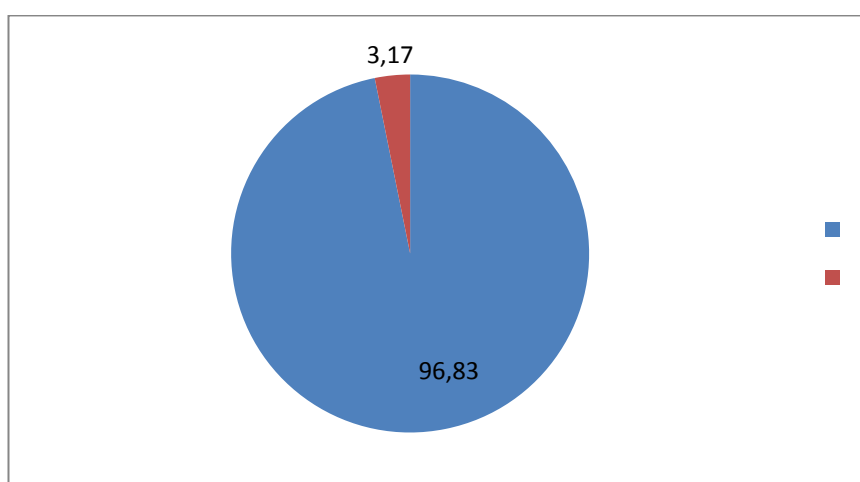
Η πτηνοτροφία αποτελεί ίσως το δυναμικότερο κλάδο της ζωικής παραγωγής παγκοσμίως και τον ποιο αναπτυγμένο κλάδο της κτηνοτροφίας στη χώρα μας. Ο λόγος είναι ότι υπάρχει μεγαλύτερη επιχειρηματική νοοτροπία, συγκριτικά πάντα με τους υπόλοιπους κλάδους, και παρουσιάζει υψηλές προοπτικές ανάπτυξης. Το 90% της παραγωγής κρέατος πουλερικών προέρχεται από συστηματικές εκτροφές και το 10% από χωρικές εκτροφές, που καλύπτουν τοπικές ανάγκες σε ορεινές απομακρυσμένες και νησιωτικές περιοχές. Στην Ελλάδα υπάρχουν 176.837 πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις με περίπου 30.385.557 πουλερικά στην Ελλάδα (ΕΛΣΤΑΤ, 2016). Ο βαθμός αυτάρκειας της χώρας σε αυγά φθάνει το 95% και σε κρέας το 75%. (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, 2011). Ο κλάδος προσφέρει 15.000 θέσεις απασχόλησης σε οικογένειες ενώ σημαντικό κομμάτι στην παραγωγή κατέχει και η αναπτυσσόμενη βιολογική, αυγοπαραγωγή και η παραγωγή βιολογικού κρέατος. Η μεγαλύτερη παραγωγή κρέατος βρίσκεται στις περιφέρειες Ηπείρου και Στερεάς Ελλάδας, ενώ όσον αφορά την παραγωγή αυγών αυτή κατανέμεται σχεδόν σε όλη την Ελλάδα όμως το μεγαλύτερο ποσοστό αυγοπαραγωγής βρίσκεται στην περιφέρεια Αττικής όπου

εκεί παράγεται περίπου το 50% των αυγών της συνολικής παραγωγής της χώρας .

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Σύμφωνα με την απογραφή του ελληνικού πληθυσμού το έτος 2011 που έγινε από την ελληνική στατιστική υπηρεσία αλλά και με το φύλλο της Εφημερίδας της κυβερνήσεως με αριθμό 698 ,τεύχος δεύτερο που εκδόθηκε στις 20 Μαρτίου του 2014 ο μόνιμος πληθυσμός στην Ελλάδα είναι 10.816.286 κάτοικοι. Ο αριθμός του πληθυσμού που είναι ο κύριος κάτοχος την κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης(βοοειδή και αιγοπρόβατα ,χοιρινά και πτηνά) ανέρχεται στους 343.556 κατόχους κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην χώρα .Το ποσοστό του πληθυσμού που είναι κύριος κάτοχος κτηνοτροφικής εκμετάλλευσης σε σχέση με το σύνολο του ελληνικού πληθυσμού ανέρχεται σε 3,17% της εκατό.

Διάγραμμα 2.1 Ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα το 2019.

3.1.Ο κύριος λόγος του μειωμένου κτηνοτροφικού ποσοστού στην Ελλάδα .

Το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού που ασχολείται ως κύριο επάγγελμα με την κτηνοτροφία είναι πολύ μικρό στον Ελλαδικό χώρο σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό. Το 2019 ήταν μόλις 3,17%.

Ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού και αστικού πληθυσμού

Πίνακας 3.1. Στοιχεία κτηνοτροφικού πληθυσμού και συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας.

Έτος	Κτηνοτροφικός πληθυσμός	Συνολικός Πληθυσμός Ελλάδας	Ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού	Ποσοστό αστικού πληθυσμού
2000	769562	10964020	7,0%	72,8%
2007	652854	10964020	5,9%	72,8%
2016	353063	10816280	3,2%	73,8%
2019	343553	10816280	3,17%	73,8%

πηγή: <https://www.statistics.gr>, <https://www.vet.gr>.

Από το παραπάνω πίνακα βλέπουμε την μεταβολή του κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα από το 2000 μέχρι το 2019 . Παρατηρούμε ότι μέσα στην εικοσαετία το ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού έχει μειωθεί πάνω από πενήντα της εκατό. Η Ελλάδα σε σύγκριση με τις χώρες της Ε.Ε. φαίνεται να κατέχει μια από τις υψηλότερες θέσεις σε κτηνοτροφικό πληθυσμό , αυτό μπορεί να εξηγηθεί διότι υπάρχουν πολλές εκτροφές αλλά με πολύ μικρό αριθμό ζώων που εκτρέφουν. Και σε αυτό το σημείο θα ήθελα να τονίσω ιδιαίτερα ότι οι περισσότεροι κτηνοτρόφοι ασκούν ταυτόχρονα και το επάγγελμα του γεωργού για να συμπληρώσουν το εισόδημα τους. Αλλά και τα χωράφια που διαθέτουν τα

χρησιμοποιούν για παραγωγή ζωοτροφών για την εκτροφή των ζώων τους. Που σημαίνει ότι είναι ελάχιστοι οι κτηνοτρόφοι που ασχολούνται αποκλειστικά και μόνον με την κτηνοτροφία ενώ μεγαλύτερο ποσοστό των κτηνοτρόφων είναι ταυτόχρονα και αγρότες .

Οι λόγοι που το ποσοστό έμφανίζεται μειωμένο είναι πολλοί και θα αναλυθούν παρακάτω για τον κάθε κλάδο της κτηνοτροφίας ξεχωριστά. Η οικονομική κρίση που ξέσπασε στην Ελλάδα το 2009 ήταν η αρχή της κατάρρευσης της χώρας μας, που μαζί της παρέσυρε πολλούς κλάδους του δευτερογενούς τομέα αλλά και του πρωτογενούς τομέα όπως είναι και η κτηνοτροφία.

Το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού δείχνει ότι οι άνθρωποι απομακρύνονται από την κτηνοτροφία και στρέφονται περισσότερο προς τις πόλεις ως αναζήτηση εργασίας .Με αποτέλεσμα να συγκεντρώνονται όλο και περισσότεροι άνθρωποι τις πόλεις από τις επαρχίες ως αναζήτηση δουλειάς και μιας ελπίδας για ένα καλύτερο μέλλον .Παρακάτω παραθέτω τα προβλήματα που υπάρχουν στον κάθε κλάδο της κτηνοτροφίας χωριστά .

3.2.Τα προβλήματα της αιγοπροβατοτροφίας στην Ελλάδα

Το ζωικό κεφάλαιο προσφέρει στην Ελλάδα το 29,7% της συνολικής ακαθάριστης αξίας της αγροτικής παραγωγής. Η Ελλάδα παρουσιάζει ένα μόνιμο έλλειμμα στην παραγωγή ζωικών προϊόντων. Το έλλειμμα αυτό καλύπτεται από τις αυξημένες εισαγωγές, οι οποίες αποτελούν περίπου το 30% των εισαγωγών των αγροτικών προϊόντων και τροφίμων και βαρύνουν το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας σε αυτό τον τομέα, με περίπου 2 δις ευρώ. (Αρσένος, 2017)

Οι παράγοντες που επηρέασαν στο να αυξηθεί η εισαγωγή των ζωικών προϊόντων από το εξωτερικό , ήταν ότι οι Έλληνες

κτηνοτρόφοι ήταν αδύνατον να ανταγωνιστούν τα εισαγόμενα προϊόντα και πιο συγκεκριμένα τις τιμές αυτών. Οι λόγοι της δημιουργίας του ανταγωνισμού αυτού ήταν πολλοί. Πρώτον με την αύξηση και των δύο κλάδων τόσο της φυτικής παραγωγής όσο και της ζωικής παραγωγής προέκυψε ένας έντονος ανταγωνισμός ανάμεσα στους δύο κλάδους για την εκμετάλλευση της γης, που είχε ως μειονέκτημα την υψηλή τιμή των ζωοτροφών που κατέπεκταση αυξάνουν το κόστος για τον κτηνοτρόφο. Πολλοί κτηνοτρόφοι αδυνατούν πια να συνεχίσουν το επάγγελμα διότι είναι ασύμφορο. Δεν μπορούν να εκσυγχρονίσουν τις εκτροφές τους, με σύγχρονες αμελκτικές μηχανές, με σιλό, με χώρους αποθήκευσης ζωοτροφών, με μηχανήματα άλεσης καρπών κλπ ή να έχουν τον προσωπικό κτηνίατρο στη εκτροφή τους όπως ζητά το υπουργείο διότι είναι οικονομικά δαπανηρό για αυτούς. Υπάρχουν υποτυπώδεις και συχνά ακατάλληλες σταβλικές εγκαταστάσεις που υποβαθμίζουν την υγεία και ευζωία του εκτρεφόμενου ζωικού κεφαλαίου. Η ελλιπής ζωοτεχνική κατάρτιση των κτηνοτρόφων σε πολλά θέματα εκτροφής των ζώων όπως της υγείας, της διατροφής, της αναπαραγωγής και του τοκετού αποτελούν ένα, μεγάλο μειονέκτημα στην καλή διαβίωση και αναπαραγωγή του κοπαδιού και στην μείωση επίσης του κέρδους της επιχείρησης. (Αρσένος 2017). Η δημιουργία συνεταιρισμού μεταξύ των κτηνοτρόφων είναι δύσκολη διότι δεν υπάρχει η διάθεση των κτηνοτρόφων να συνεργαστούν. Η παράνομη διακίνηση ζωικού πληθυσμού μεταξύ κτηνοτρόφων χωρίς να ενημερώνεται η κτηνιατρική υπηρεσία και να γίνεται ο απαραίτητος υγειονομικός έλεγχος των ζώων, έχει σαν αποτέλεσμα τις περισσότερες φορές να μετακινούνται ζώα που είναι άρρωστα και να μεταφέρουν ασθένειες στο νέο κοπάδι και να προκαλούνται αρρώστιες και θανάτους στα κοπάδια.

Υπάρχει έλλειψη γνώσεων στο κομμάτι της διατροφής των ζώων, για την επιλογή του σωστού σιτηρεσίου στο κάθε στάδιο ανάπτυξης των αιγοπροβάτων. Ελλιπείς χώροι αποθήκευσης ζωοτροφών με αποτέλεσμα να τις αγοράζουν σε υψηλό κόστος εκτός εποχής. Η πολύ χαμηλή τιμή του πρόβειου αλλά και του γίδινου γάλακτος έχει

κάνει τους αιγοπροβατοτρόφους να μην έχουν κέρδος από τη δουλειά τους. Ο περιορισμένος χρόνος παραλαβής γάλακτος από τις γαλακτοβιομηχανίες που αρχίζει και μειώνεται σε κάποιες περιοχές την Ελλάδα σε έξι μήνες έχει κάνει κάποιους κτηνοτρόφους να εγκαταλείψουν το επάγγελμα .Όλοι οι παραπάνω παράγοντες είναι υπεύθυνοι για την μείωση της αιγοπροβατοτροφίας στην Ελλάδα και την εγκατάλειψη του κτηνοτροφικού επαγγέλματος στην Ελλάδα και την αναζήτηση των νέων σε θέσεις εργασίας προς τα αστικά κέντρα.

3.3 Τα προβλήματα της Βοοτροφίας στην Ελλάδα .

Η βοοτροφία της χώρας αρχίζει σιγά σιγά και μειώνεται και οι λόγοι είναι πολλοί. Μεγάλο πλήγμα στη Βοοτροφία ήταν το 2016 όταν ξέσπασε στην χώρα η Οζώδης δερματίτιδα όπου χιλιάδες βοοειδή θανατώθηκαν εξ αιτίας της νόσου ειδικά στη Βόρεια Ελλάδα. Ολόκληρες εκτροφές με βοοειδή θανατώθηκαν λόγω της νόσου .Ενώ οι αποζημιώσεις του υπουργείου που δόθηκαν στους βοοτρόφους δεν ήταν αρκετές για να καλύψουν τα έξοδα ανασύστασης της εκτροφής. Εκτός από την οζώδη που ξέσπασε στη χώρα μας το δυο χιλιάδες δέκα έξι στην ελληνική βοοτροφία υπάρχουν πολλά προβλήματα που η βοοτροφία δεν έχει αναπτυχθεί όσο θα έπρεπε. Στις περισσότερες εκτροφές οι εγκαταστάσεις και ο εξοπλισμός τους είναι πεπαλαιωμένος, ενώ οι βοοτρόφοι δεν έχουν καταφέρει να τις εκσυγχρονίσουν, με αποτέλεσμα να έχουν μικρή παραγωγή και μικρό κέρδος και φυσικά να μην λειτουργούν πια με επιχειρηματική αντίληψη. (Αρσένος, 2017) .Άλλος παράγοντας πολύ σημαντικός της παρούσας κατάστασης είναι η κατάργηση των ποσοτώσεων στην παραγωγή του αγελαδινού γάλακτος .Τι σημαίνει κατάργηση των ποσοτώσεων στο αγελαδινό γάλα ,σημαίνει πως οι παραγωγοί αγελαδινού γάλακτος που ανήκουν στην Ευρώπη θα μπορούν να παράγουν όσες ποσότητες γάλακτος θέλουν , δίχως προκαθορισμένο όριο και χωρίς κανέναν κίνδυνο για

επιβολή προστίμου, όπως ίσχυε μέχρι το 2014. Αυτή η ρύθμιση έφερε σημαντικές αλλαγές στην παραγωγή του γάλακτος στην Ευρώπη και στην πτώση των τιμών του γάλακτος. Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η είσοδος της Βουλγαρίας και Ρουμανίας στην Ε.Ε και στην κοινή αγορά με αποτέλεσμα να έχουμε την επιπλέον παραγωγή γάλακτος και την εισαγωγή γάλακτος στην Ελλάδα. Ενώ η επιμήκυνση της ζωής του φρέσκου γάλακτος επηρέασε την μείωση της παραγωγής του φρέσκου γάλακτος. Οι αυξημένες τιμές των ζωοτροφών και των καυσίμων αύξησαν το κόστος της παραγωγής και κατέστησαν ασύμφορη την εκτροφή βοοειδών, μιας και οι εδαφοκλιματολογικές συνθήκες της χώρας και το δύσβατο των περισσότερων περιοχών, δεν επιτρέπει την ανάπτυξη της βοοτροφικής εκτροφής τόσο σε εκτατική όσο και εντατική εκτροφή και ευνοείται παρά μόνον όταν υπάρχει ο συνδυασμός με τον κλάδο της φυτικής παραγωγής όταν δηλαδή υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις για παραγωγή ζωοτροφών αλλά και βόσκησης. (Αρσένος 2017). Η εγκυμοσύνη των βοοειδών φτάνει στους εννέα και κάτι μήνες, αυτό επιβαρύνει την εκτροφή με την σίτιση των εγκύων αγελάδων για όσο χρόνο διαρκεί η εγκυμοσύνη, ενώ η διατήρηση του ταύρου στην εκμετάλλευση δεν είναι οικονομική λύση σε μικρές εκτροφές, γιατί επιβαρύνεται το κόστος της εκτροφής, ενώ από την άλλη η δυσκολία της ανίχνευσης οίστρου στις περίπτωση της τεχνίτης σπερματέγχυσης, κάνει τον αγελαδοτρόφο να πρέπει να έχει γνώσεις σπερματεγχίτη ή να χρησιμοποιήσει ειδικό τεχνίτη σπερματεγχίτη κάτι που τον επιβαρύνει οικονομικά. Στο τέλος βλέπουμε ότι δεν υπάρχουν προγράμματα κατάρτισης για απόκτηση γνώσεων των βοοτρόφων πάνω στον εκσυγχρονισμό των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων. Υπάρχουν πιο πολλές μικρές εκτροφές υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός στον κλάδο, η παραγωγή είναι μικρή ενώ οι τιμές στο κρέας υψηλές για αυτό και ευνοούνται και οι εισαγωγές από άλλες χώρες. Όλοι οι παραπάνω παράγοντες που ανέφερα έχουν συμβάλει στον περιορισμό του αριθμού των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα.

3.4.Τα προβλήματα της χοιροτροφία στην Ελλάδα

Τα προβλήματα στον κλάδο της χοιροτροφίας είναι πολλά. Πρώτα απ' όλα όλες οι φυλές που εκτρέφονται στη χώρα είναι εισαγόμενες και γενετικά βελτιωμένες. Άρα η αγορά βελτιωμένων φυλών χοίρων , είναι από τα πρώτα έξοδα του χοιροτρόφου ,η εκτροφή των χοιρινών στην χώρα μας γίνεται μέσα σε ειδικά διαμορφωμένες χοιροτροφικές εγκαταστάσεις τις οποίες και θα πρέπει να προμηθευτεί. Οι χοιροτροφικές εγκαταστάσεις είναι άκρως δαπανηρές διότι στα χοιρινά υπάρχουν πολλά κελιά με ιδιαίτερη κατασκευή το καθένα που εξυπηρετεί την κάθε περίπτωση όπως τον τοκετό , την διατήρηση του κάπρου , τα παχυνόμενα χοιρίδια κλπ. Οι τροφές και τα μίγματα τροφών που θα χρησιμοποιήσει θα πρέπει να τα αγοράσει μιας και περιέχουν βιταμίνες, βασικές πρωτεϊνούχες ύλες (σογιάλευρο , σκόνη γάλα κλπ) για την σωστή ανάπτυξη των χοίρων. (Αρσένος, 2017).Τα κτηνιατρικά φάρμακα είναι ακριβά ενώ πρόσφατα καθιερώθηκε δια νόμου και ο κτηνίατρος εκτροφής .Αυτό σημαίνει ότι η κάθε εκτροφή θα υποχρεούται να έχει τον επιβλέπων ιδιώτη κτηνίατρο της , κάτι που επιβαρύνει με κόστος τον χοιροτρόφο .Οι χοιροτροφικές εγκαταστάσεις δεν είναι προσεγμένες και δεν εξασφαλίζουν την θερμότητα που χρειάζονται τα χοιρινά .Τα χοιρινά είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα στο κρύο με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές απώλειες χοιριδίων ειδικά κατά τη διάρκεια του χειμώνα .Οι γνώσεις των χοιροτρόφων είναι ελάχιστες αλλά και η κατάρτιση από πλευράς του κράτους είναι ελλιπής. Ο μέσος όρος των χοιριδίων ανά χοιρομητέρα στις περισσότερες εκτροφές είναι πολύ μικρότερος σε σχέση με την Ευρώπη και οι λόγοι είναι όλοι οι παραπάνω αναφερόμενοι και οι οποίοι αυξάνουν την εισαγωγής χοιρινού κρέατος από ευρωπαϊκές χώρες και ιδιαίτερα την Ολλανδία (Αρσένος, 2017).

3.5. Τα προβλήματα της πτηνοτροφίας στην Ελλάδα

Αν και η πτηνοτροφία είναι ο καλύτερα αναπτυγμένος κλάδος της κτηνοτροφίας στην Ελλάδα βλέπουμε εντούτοις ότι υπάρχουν αρκετά προβλήματα τα οποία εμποδίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου. Πρώτα απ' όλα είναι η διαχείριση της υγείας των πτηνών που εδώ και τόσα χρόνια δεν έχει αλλάξει. Η συνεχής χρήση αντιβιοτικών έχει κάνει ποια κάποια στελέχη ιών να γίνονται ανθεκτικά στις αντιβιώσεις και να μην μπορούν πια να καταπολεμηθούν με τα υπάρχοντα φάρμακα. Αυτό θα έχει μελλοντικά άσχημα αποτελέσματα για την εξέλιξη της πτηνοτροφίας μας. Δεν υπάρχει επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων, δεν υπάρχουν αρκετοί πτηνοτροφικοί συνεταιρισμοί στη χώρα μας αλλά και όπου υπάρχουν συνεταιρισμοί δυστυχώς υπάρχει έλλειψη στελεχώσεων και οργάνωσης αυτών, υπάρχει έλλειψη τεχνογνωσίας στον τομέα του εξοπλισμού των μικρότερων πτηνοτροφείων, ενώ τα περιθώρια κέρδους είναι μικρά λόγω των χαμηλών τιμών πώλησης και του έντονου ανταγωνισμού (Αρσένος, 2017).

3.6 Σχέση μεταξύ αστικού και κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα.

Στο συνέχεια θα δούμε πως μεταβάλετε και πως συσχετίζεται το ποσοστό της αστικοποίησης στην Ελλάδα με το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού της. Θα χρησιμοποιήσουμε δύο μεταβλητές. Η πρώτη μεταβλητή είναι το ποσοστό του αστικού πληθυσμού και δεύτερη μεταβλητή είναι το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού. Όσον αφορά τον αστικό πληθυσμό, έχουμε δεδομένα μόνον για το έτος 2001. Για τον κτηνοτροφικό

πληθυσμό χρησιμοποιήσαμε δεδομένα για τα έτη 2000, 2007 και 2016 .Τα στοιχεία του κτηνοτροφικού πληθυσμού και αστικού πληθυσμού είναι από την ΕΛΣΤΑΤ και το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης .

Πίνακας 3.2. Κατηγορίες πληθυσμού κατά νομό 2000-2001.

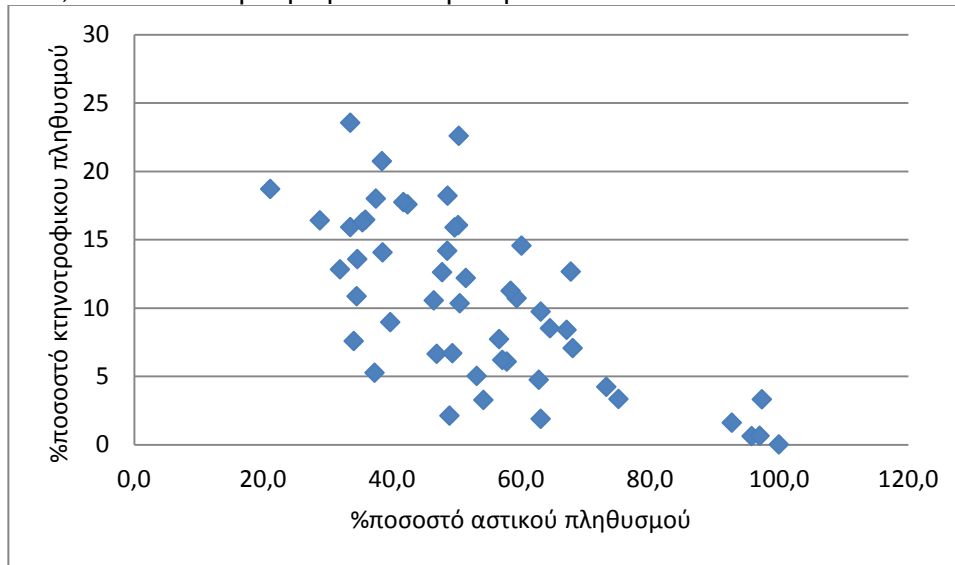
ΝΟΜΟΙ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣ ΜΟΥ 2001	ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣ ΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΤΗΝΟΤΡ ΟΦΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜ ΟΥ 2000	ΠΟΣΟΣ ΤΟ ΑΣΤΙΚΟ Υ ΠΛΗΘΥ ΣΜΟΥ	ΠΟΣΟΣ Τ Ο ΚΤΗΝΟΤ ΡΟΦΙΚΟ Υ ΠΛΗΘΥΣ ΜΟΥ
ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	10.3975	65589	1948	63,1	1,8
ΝΟΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	145.054	91050	6.851	62,8	4,7
ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ	149.354	88608	15.997	59,3	10,7
ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ	101.856	58902	6.174	57,8	6,0
ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	110.828	57044	13.500	51,5	12,2
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	143.618	90562	13.952	63,1	9,7
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.057.825	980419	16.786	92,7	1,6
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	89.056	35411	7.963	39,8	8,9
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	145.797	73282	23.400	50,3	16,
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	129.846	87956	16.418	67,7	12,6
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	200.916	94317	13.338	46,9	6,6
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	104.894	51332	2.222	48,9	2,1
ΝΟΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	37.947	14634	5.337	38,6	14,0
ΝΟΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	53.483	26397	3.573	49,4	6,7
ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	155.324	87976	11.978	56,6	7,7
ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	54.768	18962	7.424	34,6	13,5
ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΗΣ	78.134	26206	18.397	33,5	23,5
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	46.091	14310	36.794	31,0	79,8
ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	170.239	79186	17.931	46,5	10,5
ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	59.356	28850	10.808	48,6	18,2
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	129.541	48614	23.293	37,5	18,0
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΗΣ	279.305	189896	19.688	68,0	7,0
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	206.995	151591	8.725	73,2	4,2
ΝΟΜΟΣ	138.047	67057	19.557	48,6	14,2

ΤΡΙΚΑΛΩΝ					
ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	131.085	81004	50678	61,8	38,7
ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	215.136	125671	24213	58,4	11,3
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	32.053	6775,0	5991	21,1	18,7
ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	178.771	96873	5844	54,2	3,3
ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΔΟΣ	48.284	16524	19564	34,2	40,5
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	39.015	11254	6.398	28,8	16,4
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	111.975	41806	5.869	37,3	5,2
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	39.488	13462	2.987	34,1	7,6
ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	22.506	7548	3.580	33,5	15,9
Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας	224.429	113047	50.678	50,4	22,6
ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΙΑΣ	322.789	216592	27.044	67,1	8,4
ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ	193.288	81994	33.951	42,4	17,6
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	105.770	53405	10915	50,5	10,3
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	102.035	36628	16783	35,9	16,4
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	154.624	88292	9575	57,1	6,2
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	99.637	31827	12777	31,9	12,8
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	176.876	84559	22302	47,8	12,6
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	2.664.776	2664776	162	100,0	0,0
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	403.918	386845	2502	95,8	0,6
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	151.612	147632	5004	97,4	3,3
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	541.504	525560	3435	97,0	0,6
ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	109.118	45567	19359	41,8	17,8
ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	43.595	15045	4724	34,5	10,8
ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ	53.408	28384	2683	53,1	5,0
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	190.071	142773	6348	75,1	3,3
ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	112.615	39909	18311	35,4	16,3
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	292.489	188650	24869	64,5	8,5
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	76.319	37964	12113	49,7	15,8
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	81.936	31494	16975	38,4	20,7
ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	150.387	90403	21874	60,1	14,5
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ	2.262		0	0,0	0
ΣΥΝΟΛΟ	1.096402		769562	0,0	7,0

	0				
--	---	--	--	--	--

Πηγή: Δεδομένα από ΕΛΣΤΑΤ. Ίδια επεξεργασία.

Διάγραμμα 3.2. Διάγραμμα διασποράς. Ποσοστό αστικού πληθυσμού 2001, ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού 2000.

Pearson's $r=-0,47$, $p\text{-value}<0,01$
πηγή Πίνακας 3.2

Στο πρώτο διάγραμμα διασποράς του έτους 2000 παρατηρούμε ότι το ποσοστό αστικού πληθυσμού κυμαίνεται στο εβδομήντα ένα της εκατό στους Νομούς και ο κτηνοτροφικός πληθυσμός κυμαίνεται στο επτά της εκατό. Μελετώντας τον δείκτη r Pearson, το βαθμό εξάρτησης των δύο ποσοτικών μεταβλητών παρατηρούμε ότι είναι (-0.47). Αυτό μας δείχνει ότι οι δύο μεταβλητές του ποσοστού του αστικού και κτηνοτροφικού πληθυσμού μεταξύ τους σχετίζονται σε μέτριο βαθμό. Ο συντελεστής $r=-0,47$ μας δείχνει ότι υπάρχει μια αρνητική συσχέτιση μεταξύ αστικοποίησης και πληθυσμού που ερμηνεύεται ως εξής, όσο πιο αστικοποιημένος είναι ένας νομός τόσο μικρότερο το ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού του ενώ όσο λιγότερο είναι αστικοποιημένος είναι ένας νομός τόσο μεγαλύτερο και το ποσοστό του κτηνοτροφικού του πληθυσμού.

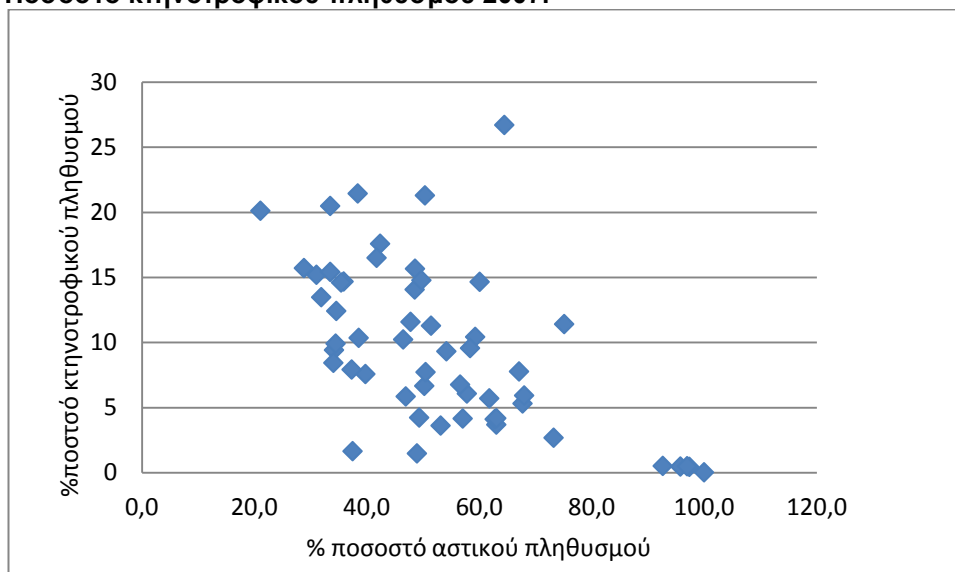
Πίνακας.3.3: κατηγορίες πληθυσμού κατά νομό, 2001 και 2007.

ΝΟΜΟΙ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2001	ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2007	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΝΟΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ	103975	65589	3825	63,1	3,7
ΝΟΜΟΣ ΚΑΒΑΛΑΣ	145054	91050	5943	62,8	4,1
ΝΟΜΟΣ ΕΒΡΟΥ	149354	88608	15552	59,3	10,4
ΝΟΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ	101856	58902	6175	57,8	6,0
ΝΟΜΟΣ ΡΟΔΟΠΗΣ	110828	57044	12511	51,5	11,3
ΝΟΜΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ	143618	90562	5999	63,1	4,2
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1057825	980419	5423	92,7	0,5
ΝΟΜΟΣ ΚΙΛΚΙΣ	89056	35411	6732	39,8	7,6
ΝΟΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	145797	73282	9700	50,3	6,7
ΝΟΜΟΣ ΠΙΕΡΙΑΣ	129846	87956	6868	67,7	5,3
ΝΟΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	200916	94317	11744	46,9	5,8
ΝΟΜΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	104894	51332	1526	48,9	1,5
ΝΟΜΟΣ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	37947	14634	3925	38,6	10,3
ΝΟΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	53483	26397	2250	49,4	4,2
ΝΟΜΟΣ ΚΟΖΑΝΗΣ	155324	87976	10472	56,6	6,7
ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	54768	18962	6800	34,6	12,4
ΝΟΜΟΣ ΑΡΤΗΣ	78134	26206	16003	33,5	20,5
ΝΟΜΟΣ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	46091	14310	7003	31,0	15,2
ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	170239	79186	17412	46,5	10,2
ΝΟΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ	59356	28850	9295	48,6	15,7
ΝΟΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ	129541	48614	2120	37,5	1,6
ΝΟΜΟΣ ΛΑΡΙΣΣΗΣ	279305	189976	16530	68,0	5,9
ΝΟΜΟΣ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	206995	151591	5515	73,2	2,7
ΝΟΜΟΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	138047	67057	19394	48,6	14,0
ΝΟΜΟΣ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	131085	81004	7456	61,8	5,7
ΝΟΜΟΣ ΕΥΒΟΙΑΣ	215136	125671	20573	58,4	9,6
ΝΟΜΟΣ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	32053	6775	6447	21,1	20,1
ΝΟΜΟΣ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	178771	96873	16626	54,2	9,3
ΝΟΜΟΣ ΦΩΚΙΔΟΣ	48284	16524	4538	34,2	9,4
ΝΟΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	39015	11254	6130	28,8	15,7
ΝΟΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	111975	41806	8863	37,3	7,1
ΝΟΜΟΣ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	39488	13462	3329	34,1	8,4

ΝΟΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	22506	7548	3470	33,5	15,4
Νομός Αιτωλίας και Ακαρνανίας	224.429	113047	47784	50,4	21,2
ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ	322789	216592	25075	67,1	7,7
ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ	193288	81994	33951	42,4	17,5
ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΟΣ	105770	53405	8159	50,5	7,7
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	102035	36628	14969	35,9	14,7
ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	154624	88292	6413	57,1	4,2
ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	99637	31827	13422	31,9	13,5
ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	176876	84559	20487	47,8	11,6
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	2664776	2664776	81	100,0	0,0
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	403918	386845	1796	95,8	0,4
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	151612	147632	644	97,4	0,4
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	541504	525560	2601	97,0	0,5
ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	109118	45567	18002	41,8	16,5
ΝΟΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	43595	15045	4312	34,5	9,9
ΝΟΜΟΣ ΧΙΟΥ	53408	28384	1921	53,1	3,6
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	190071	142773	21668	75,1	11,4
ΝΟΜΟΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	112615	39909	16445	35,4	14,6
ΝΟΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	292489	188650	78074	64,5	26,7
ΝΟΜΟΣ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	76319	37964	11278	49,7	14,8
ΝΟΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	81936	31494	17563	38,4	21,4
ΝΟΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	150387	90403	22040	60,1	14,7
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ	2262			0,0	0
ΣΥΝΟΛΟ	10964020		652834	72,78	5,9

Πηγή: Δεδομένα από ΕΛΣΤΑΤ .

Διάγραμμα 3.3: Διάγραμμα διασποράς. Ποσοστό αστικού πληθυσμού 2001. Ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού 2007.

Pearson's $r=-0,58$, $p\text{-value}<0,01$

πηγή Πίνακας 3.3

Στο σχεδιάγραμμα διασποράς του 2007 παρατηρούμε ότι ο συντελεστής r Pearson είναι ($- 0,58$) αρχίζει να αυξάνεται το ποσοστό του αστικού πληθυσμού και να μειώνεται το ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού. Η σχέση είναι αντιστρόφως ανάλογη και για το έτος 2007. Όσο αυξάνεται ο αστικός πληθυσμός στους Νομούς τόσο μειώνεται ο κτηνοτροφικός πληθυσμός των Νομών .

Πίνακας 3.4: Κατηγορίες πληθυσμού κατά περιφερειακή ενότητα.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΩΗΝ ΝΟΜΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2011	ΑΣΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2016	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΣΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΡΑΜΑΣ	98287	65589	2528	66,7	2,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΒΑΛΑΣ	138681	91050	2872	65,7	2,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΒΡΟΥ	147947	88608	6368	59,9	4,3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΞΑΝΘΗΣ	111222	58902	5084	52,9	4,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΟΔΟΠΗΣ	112039	57044	7081	50,9	6,3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ	140611	90562	2687	64,4	1,2

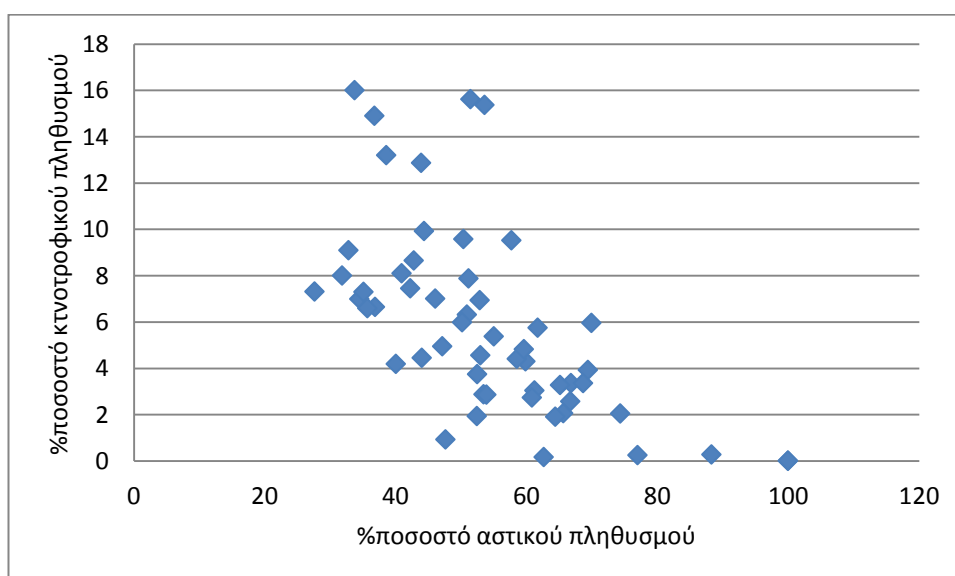
ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΜΑΘΙΑΣ					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1110551	980419	3226	88,3	0,3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΙΛΚΙΣ	80419	35411	3590	44,0	4,5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΛΛΑΣ	139680	73282	5251	52,5	3,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΙΕΡΙΑΣ	126698	87956	4987	69,4	3,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΕΡΡΩΝ	176430	94317	5090	53,5	2,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ⁽¹⁾	107719	51332	1007	47,7	0,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΓΡΕΒΕΝΩΝ	31757	14634	2227	46,1	7,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	50322	26397	977	52,5	1,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΖΑΝΗΣ	150196	87976	6627	58,6	4,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	51414	18962	3422	36,9	6,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΑΣ	67877	26206	8959	38,6	13,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43587	14310	3967	32,8	9,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	167901	79186	8323	47,2	5,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	57491	28850	3445	50,2	6,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	113544	48614	9832	42,8	8,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΡΙΣΑΣ	284325	189976	9578	66,8	3,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	203899	151591	4196	74,4	2,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	131085	67057	10329	51,2	7,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΒΟΙΩΤΙΑΣ	117920	81004	3962	68,7	3,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΒΟΙΑΣ	210815	125671	10190	59,6	4,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	20081	6775	3216	33,7	16,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ	158231	96873	4819	61,2	3,0

ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ					
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΦΩΚΙΔΑΣ	40343	16524	3273	41,0	8,1
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	40759	11254	2982	27,6	7,3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	104371	41806	4377	40,1	4,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΣ	39032	13462	2734	34,5	7,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	23693	7548	1898	31,9	8,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ Σ	210802	113047	32422	53,6	15,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΧΑΪΑΣ	309694	216592	18492	69,9	5,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΛΕΙΑΣ	159300	81994	24887	51,5	15,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	97044	53405	5230	55,0	5,4
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	86685	36628	6463	42,3	7,5
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	145082	88292	3987	60,9	2,7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	89138	31827	5885	35,7	6,7
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	159954	84559	11117	52,9	7,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝ.ΔΥΤ.ΚΕΝΤ.Β.	2664776	2664776	53	100	0,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	502348	386845	1289	77,0	0,3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	160927	147632	425	62,7	0,2
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	525560	525560	87	100	0,0
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΕΣΒΟΥ	103698	45567	13352	43,9	12,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΣΑΜΟΥ	42859	15045	3133	35,1	7,3
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΙΟΥ	52674	28384	1509	53,9	2,9
ΠΕΡ.ΕΝΟΤ.ΑΝΔΡ.Θ	219092	142773	7202	65,2	3,3

ΗΡ.ΚΑΛ.ΚΑΡΠ,ΚΩΣ, ΡΟΔ,					
ΠΕΡ.ΕΝΟΤ.ΣΥΡ,ΚΥ ΘΝ,ΜΗΛ,ΜΥΚ.ΝΑΞ. ΠΑΡ.ΤΗΝΟ.	89923	39909	8924	44,4	9,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	305490	188650	17595	61,8	5,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΣΙΘΙΟΥ	75381	37964	7221	50,7	9,6
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	85609	31494	12756	36,8	14,9
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΝΙΩΝ	156585	90403	14930	57,8	9,5
ΣΥΝΟΛΟ	10816280	7980414	356063	73,78%	3,2

Πηγή: Δεδομένα από ΕΛΣΤΑΤ. URL: www.statistics.gr

Διάγραμμα 3.4: Διάγραμμα διασποράς. Ποσοστό αστικού πληθυσμού 2001, ποσοστό κτηνοτροφικού πληθυσμού 2016.

Pearson's $r=-0,62$, $p\text{-value}<0,01$.

Πηγή: πίνακας 3.4

Στο τελευταίο διάγραμμα διασποράς παρατηρούμε ότι το ποσοστό αστικού πληθυσμού του 2011 είναι υψηλότερο από ό,τι το 2001. Το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού έχει μειωθεί αρκετά σε πολλές περιφερειακές ενότητες. Ο βαθμός αστικοποίησης των

Περιφερειακών ενοτήτων έχει μεγαλώσει ακόμα πιο πολύ .Ο συντελεστής r Person είναι (- 0,62) και μας δείχνει ότι η σχέση μεταξύ των δυο συντελεστών έχει αυξηθεί ενώ παραμένει αντιστρόφως ανάλογη όπως και στα προηγούμενα έτη .Δηλαδή όσο αυξάνεται το ποσοστό του αστικού πληθυσμού τόσο μειώνεται το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού ανά Π.Ε. Ο συντελεστής r έχει μεταβληθεί από το 2000 μέχρι και το 2016 δείχνοντας ότι μεγάλο ποσοστό ανθρώπων έχει επιλέξει να μετακινηθεί στα αστικά κέντρα αυξάνοντας το ποσοστό του αστικού πληθυσμού στις Περιφερειακές ενότητες της Ελλάδας ενώ το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού των Περιφερειακών ενοτήτων έχει μειωθεί δηλώνοντας την εγκατάλειψη της υπαίθρου και την μείωση του κτηνοτροφικού επαγγέλματος .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ –ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η Αστικοποίηση είναι το αποτέλεσμα της μετακίνησης των ανθρώπων από την ύπαιθρο προς την πόλη αναζητώντας μια καλύτερη ποιότητας ζωής και αυτό το φαινόμενο συμβαίνει έντονα τα τελευταία χρόνια. Με βάση το συντελεστή r του Pearson παραπάνω παρατηρούμε ότι ο δείκτης αστικοποίηση έχει άμεση σχέση με το δείκτη του κτηνοτροφικού πληθυσμού. Δηλαδή όσο αυξάνεται η αστικοποίηση τόσο μειώνεται το ποσοστό του κτηνοτροφικού πληθυσμού στην Ελλάδα. Αυτή η σχέση μας δείχνει ότι πολλοί άνθρωποι εγκαταλείπουν την ύπαιθρο και το επάγγελμα του κτηνοτρόφου αναζητώντας εργασία στις μεγαλουπόλεις, διότι οι υπάρχουσες κτηνοτροφικές εργασίες του χωριού δεν είναι πλέον βιώσιμες και κερδοφόρες. Οι λόγοι που η κτηνοτροφία τα τελευταία χρόνια έχει μειωθεί αρκετά στη χώρα μας και πολλοί κτηνοτρόφοι εγκαταλείπουν είναι πολλοί.

Η οικονομική κρίση που ξέσπασε στη χώρα μας το 2009 βρήκε πολύ κόσμο και πολλές επιχειρήσεις απροετοίμαστους σε μια καινούργια κατάσταση της αγοράς .Πολλές επιχειρήσεις αδυνατούσαν να ανταπεξέλθουν στα έξοδα τους και έτσι αναγκάστηκαν να κλείσουν , ενώ πολλοί άνθρωποι έχασαν τη δουλειά τους. Στις επιχειρήσεις που έκλεισαν ήταν και πολλές επιχειρήσεις που άνηκαν στον κτηνοτροφικό τομέα. Ειδικά οι μεγάλες κτηνοτροφικές μονάδες έκλεισαν ενώ παρέμειναν σε λειτουργία κυρίως μικρές κτηνοτροφικές μονάδες όπου η κτηνοτροφία αποτελούσε μόνο συμπληρωματική δραστηριότητα .Πολλές μονάδες επεξεργασίας γάλακτος και κρέατος έκλεισαν με αποτέλεσμα να παραμένουν απούλητα τα προϊόντα και να αναγκάζονται οι ίδιοι οι κτηνοτρόφοι να μειώνουν τα κοπάδια τους .Εταιρείες κτηνιατρικών φαρμάκων προτιμούσαν να πουλήσουν τα κτηνιατρικά φάρμακα σε άλλες χώρες του εξωτερικού διότι είχαν καλύτερα κέρδη , ενώ έμενε η ελληνική αγορά χωρίς κτηνιατρικά φάρμακα .

Στο κλάδο της κτηνοτροφίας οι επιδοτήσεις μειώθηκαν ενώ γινόταν κακή διαχείριση των επιδοτήσεων από τους ίδιους τους κτηνοτρόφους με αποτέλεσμα σήμερα να μην μπορούν οι εκτροφές να ανταπεξέλθουν οικονομικά χωρίς τις επιδοτήσεις .Η μέριμνα του κράτους δεν υπήρξε πουθενά ,κανένα σχέδιο από την πλευρά της αγροτικής πολιτικής δεν υπήρξε όπου θα βοηθήσει την ανόρθωση της κτηνοτροφίας. Δεν έφτιαξαν ούτε ένα εργοστάσιο που θα προσλάβει ανθρώπους για εργασία αλλά κατασπαταλούνται τεράστια ποσά στη δημιουργία προγραμμάτων που θα απασχολήσουν άνεργους για πέντε και οκτώ μήνες και για μεγαλεπήβολες επενδύσεις που θα φέρουν την ανάπτυξη . Στα προγράμματα για την ανόρθωση της οικονομίας δεν υπάρχει πουθενά κανένα σχέδιο για την ανασυγκρότηση της κτηνοτροφίας .Εισάγουμε κρέας και γάλα από το εξωτερικό .Δυστυχώς η αγροτική πολιτική της χώρας δεν κατάφερε να το αλλάξει το γεγονός αυτό εδώ και πάρα πολλά χρόνια .

Δυστυχώς το να γίνει κάποιος κτηνοτρόφος σήμερα δεν είναι και τόσο εύκολο .Πλέον το υπουργείο ζητά να έχει άδεια ο κτηνοτρόφος για το μαντρί του η να την βγάλεις τουλάχιστον κατά την διάρκεια της άσκηση του επαγγέλματος του. Δεν μπορώ να μην αναφερθώ ότι στην Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό κτηνοτρόφων ανήκει στην παραδοσιακή μορφή της κτηνοτροφίας και λίγοι είναι οι κτηνοτρόφοι εκείνοι που έχουν εντατικής μορφής κτηνοτροφικές μονάδες. Όμως αυτό το μοντέλο του παραδοσιακού κτηνοτρόφου δεν καλύπτει δυστυχώς τις προαπαιτούμενες γνώσεις του οικονομολόγου, του ζωοτέχνη και του επιχειρηματία για να είναι κερδοφόρα η επιχείρηση. Σε αυτό το σημείο το κράτος θα έπρεπε να συμβάλει με πολλά σεμινάρια ,να ενημερώνει τακτικά τους κτηνοτρόφους γύρω από τα πολλά και διαφορετικά κτηνοτροφικά θέματα του τομέα έτσι ώστε να είναι ενήμεροι και προετοιμασμένοι σωστά για το χτίσιμο μιας κερδοφόρας επιχείρησης .Βέβαια θα ήθελα να αναφερθώ και στο σχέδιο Μάρσαλ που παρέλαβε μια Ελλάδα μετά τον Β παγκόσμιο πόλεμο εντελώς κατεστραμμένη και το όποιο σχέδιο ανοικοδόμησε τα μεγάλα αστικά κέντρα και δεν ασχολήθηκε πολύ με την αγροκτηνοτροφική παραγωγή. Με αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να εγκαταλείψουν την ύπαιθρο .

Βέβαια όλα μπορούν να αλλάξουν τροπή και από την άσχημη κατάσταση που βρίσκεται η κτηνοτροφία σήμερα να αρχίσει να έχει μια ανοδική πορεία. Όλα μπορούν να αλλάξουν με ένα καλό προγραμματισμό και η αστικοποίηση να λειτουργήσει ως παράγοντας ανάπτυξης του κτηνοτροφικού τομέα. Θα ήταν επιχειρηματικά σωστό αν οι κτηνοτροφικές μονάδες δραστηριοποιούντουσαν κοντά στα αστικά κέντρα .Θα μπορούσαν να θρέψουν με τα προϊόντα τους τις πόλεις και να αποφέρουν μεγάλα κέρδη στις επιχειρήσεις τους, ενώ ταυτόχρονα να βοηθήσουν την αύξηση τόσο του δευτερογενή όσο και του τριτογενή τομέα . Δεν είμαστε μακριά από μια τέτοια ιδέα διότι ήδη υπάρχουν τέτοιες μονάδες επώνυμες αλλά και ανώνυμες στη χώρας μας που δραστηριοποιούνται κοντά σε αστικά κέντρα και έχουν πολύ καλά αποτελέσματα και κέρδη στις επιχειρήσεις τους .Τέτοιο ζωντανό

παράδειγμα υπάρχει και είναι η Αμερικάνικη γεωργική σχολή στη Θεσσαλονίκη όπου παράγει το δικό της γάλα , το οποίο και διανέμει στα σουπερ μάρκετ της Θεσσαλονίκης .Παράγει περίπου ενάμιση εκατομμύριο λίτρα γάλακτος ετησίως.

Η αύξηση του πληθυσμού στις πόλεις κάνει τους κατοίκους των πόλεων να αναζητούν καλύτερες ποιοτικά ζωικές τροφές με καλύτερα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά όπως περισσότερο εύγεστα, με λιγότερο λίπος , κλπ .Προτιμούν όλο και περισσότερο τρόφιμα που είναι φτιαγμένα με παραδοσιακό τρόπο διότι έτσι αισθάνονται οι κάτοικοι της πόλης πιο κοντά στη φύση και την παράδοση .

Να γίνουν συλλογικές προσπάθειες και συνέργειες έτσι ώστε να αλλάξει και η εικόνα του κλάδου .Να δημιουργηθούν συνεταιρισμοί όπου θα αναλάβουν την παραγωγή και την διάθεση των προϊόντων των συνεταιρισμών σε τοπικό επίπεδο αλλά και σε περιφερειακό. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί ο Θεσσαλικός συνεταιρισμός ΘΕΣγάλα όπου προωθεί το δικό του γάλα σε περιοχές της Λάρισας αλλά τώρα έχει επεκταθεί και στη Θεσσαλονίκη και στην Αθήνα με τους αυτόματους πωλητές γάλακτος κλπ. Είναι σίγουρα πιο βιώσιμος ένας συνεταιρισμός , πιο κερδοφόρος με μοιρασμένα τα έξοδα από ό,τι μια επιχείρηση που θα φτιαχτεί από μεμονωμένα άτομα .Σε πολλούς συνεταιρισμούς υπάρχει και το τμήμα των πωλήσεων των παραγόμενων προϊόντων όπου εκεί μπορεί ο καταναλωτής να βρει εκείνο που θέλει να αγοράσει .

Μια άλλη λύση είναι να εφαρμοστεί από τις περιφέρειες της χώρας ο νόμος σχετικά με τη δημιουργία κτηνοτροφικών πάρκων από ομάδες κτηνοτρόφων .Θεωρητικά πιστεύεται ότι η χρηματοδότηση μπορεί και να καλύψει το 100% των δαπανών της δημιουργίας των πάρκων και τα έσοδα των κτηνοτρόφων να αυξηθούν αρκετά .Διότι οι εξοικονόμηση τροφής θα γίνεται με καλύτερους οικονομικούς όρους λόγω μαζικής αγοράς ,πλήρη επιστημονική υποστήριξη σε θέματα διατροφής ,υγιεινής , πρόληψης ασθενειών κλπ. Καλύτερες τιμές πωλήσεις του γάλακτος διότι η παραγωγή θα είναι μαζική, καλύτερη χρήση βοσκοτόπου ενώ μπορεί να επεκταθεί η λειτουργία του με

δημιουργία τυροκομείου και να αυξηθεί και η παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων και σε καλύτερες τιμές για τον καταναλωτή .

Να γίνει μια αλλαγή της στάσης του κράτους απέναντι στους κτηνοτρόφους .Να αλλάξει η αγροτική πολιτική του κράτους .Φέρνοντας πολιτικές που θα ευνοήσουν και δίνοντας μια ανάσα στην κτηνοτροφία. Να κάνει σεμινάρια όπου θα ενημερώνει τους κτηνοτρόφους για όλα τα κτηνιατρικά θέματα που τους απασχολούν όπως σε θέματα διατροφής , υγιεινής, εγκυμοσύνης και περίθαλψης των ζώων.

Να καταργήσει το νόμο περί κτηνίατρο εκτροφής .Ο νόμος ο οποίος ορίζει ότι η κάθε κτηνοτροφική εκμετάλλευση θα έχει και τον δικό της ιδιώτη κτηνίατρο όπου και είναι ένα δυσβάσταχτο έξοδο για τον κτηνοτρόφο.

Να στελεχώσει τις κτηνιατρικές υπηρεσίες με επιστημονικό προσωπικό , κτηνιάτρους τεχνολόγους ζωικής παραγωγής , και βοηθητικό προσωπικό για να μπορέσει να διατηρηθεί η κτηνοτροφία στη χώρα .Παρέχοντας δωρεάν κτηνιατρικές υπηρεσίες στους κτηνοτρόφους. Αυτή τη στιγμή οι κτηνιατρικές υπηρεσίες είναι υποστελεχωμένες και οι κτηνοτρόφοι απευθύνονται μόνο σε ιδιώτες κτηνιάτρους με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται με περισσότερα έξοδα ο κτηνοτρόφος και αυτό να γίνεται η αφορμή της εγκαταλείψεις του επαγγέλματος και της αναζήτησης νέας εργασίας προς τα μεγάλα αστικά κέντρα διότι η κτηνοτροφία δεν είναι πια βιώσιμη .

Να γίνουν προγράμματα όπου θα δίνουν κίνητρα στον κτηνοτρόφο να ξεκινήσει μια εκτροφή ζώων και να στηρίζει με επιδοτήσεις τις διάφορες εργασίες που θα κάνει, όπως σφαγές αμνοεριφίων , αγορές ζωοτροφών ,της ποσότητας του κρέατος που θα πουλάει κλπ. για να μπορέσει συνεχίσει το επάγγελμα.

Η ανάδειξη των διατροφικών πλεονεκτημάτων που έχει το αίγαιο και πρόβειο γάλα και η παραγωγή ειδικών προϊόντων από αίγαιο γάλα μεμονωμένα , μπορεί να δώσει μεγάλη ώθηση στον τόσο σημαντικό για τη χώρα μας, τομέα της αιγοτροφίας.

Η εντατικοποίηση των ελέγχων των εισαγόμενων προϊόντων, η καταπολέμηση του φαινομένου της ελληνοποίησης τους και η δυνατότητα αναγνώρισης των ελληνικών προϊόντων από τον καταναλωτή, θα ενισχύσει την θέση τους στην αγορά, θα βελτιώσει το επίπεδο των τιμών του παραγωγού και θα δώσει νέα δυναμική στην ανάπτυξη της ελληνικής αιγοπροβατοτροφίας.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Livestock and landscapes . (2019, 12 Σεπτεμβρίου). Ανακτήθηκε από <http://www.fao.org/3/ar591e/ar591e.pdf>

Απόφαση για την εκτατική και ημισταυλισμένη χοιροτροφία .(2019, Οκτώβριος 20).Ανακτήθηκε από https://www.neapaseges.gr/el/products/details/PROGRAMMATA/Apo_fasi-gia-tin-ektatiki-kai-iistayliseni-xoirotrofia

Γκούζιας Κ. (2019). Το χάος που επικρατούσε στην γενέτειρα μετά την γερμανική κατοχή και τον εμφύλιο πόλεμο. *The restaurateur*. Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου 2019 , από <http://www.estiator.com/%CF%80%CF%81%CE%B9%CE%BD-70-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CE%B4%CE%BF%CE%B3%CE%BC%CE%B1-%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%85%CE%BC%CE%B1%CE%BD-%CF%83%CF%87%CE%B5%CE%B4%CE%B9%CE%BF-%CE%BC%CE%B1-2/>

Ελληνική Στατιστική Αρχή. (2019, Νοέμβριος 20). Ανακτήθηκε από <http://www.statistics.gr/el/2011-census-pop-hous>

Ζούντα Α. (2015, Δεκέμβριος 22). Κτηνοτροφικά πάρκα :Σημαντικά πλεονεκτήματα υπέρ του εισοδήματος των αιγοπροβατοτρόφων . *Ypaithros .gr* .Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου , 2019, από <https://www.ypaithros.gr/%CE%BA%CF%84%CE%B7%CE%BD%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%80%CE%AC%CF%81%CE%BA%CE%B1/>

Η ελληνική κτηνοτροφία σήμερα. (2019,Οκτώβριος 19). Ανακτήθηκε από <https://www.agro24.gr/agrotika/proionta/ktinotrofia/i-elliniki-ktinotrofia-simera>

Θεσγάλα Συνεταιρισμός. (2019, Οκτώβριος 3). Ανακτήθηκε από <https://www.thesgala.gr/simeia-polisis.html>

Κατάλογος πόλεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανά πληθυσμό .
(2019, Σεπτέμβριος 6). Ανακτήθηκε από wiki:https://el.Wikipedia.org/wiki/%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%AC%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%BF%CF%82_%CF%80%CF%8C%CE%BB%CE%B5%CF%89%CE%BD_%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CF%85%CF%81%CF%89%CF%80%CE%B1%CF%8A%CE%BA%CE%AE%CF%82_%CE%88%CE%BD%CF%89%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%B1%CE%BD%CE%AC_%CF%80%CE%BB%CE%B7%CE%B8%CF%85%CF%83%CE%BC%CF%8C

Κατάργηση ποσοτώσεων γάλακτος .Ευκαιρία να οικοδομήσουμε πιο ισχυρό γαλακτοκομικό τομέας το μέλλον. (2019, Σεπτέμβριος 1). Ανακτήθηκε από <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/economy/20150328STO38905/katargese-posostoseon-galaktos-apo-1e-apriliou>

Μηνακούλη Ρ.(2008). *Η εκτροφή των Ζώων βλάπτει σοβαρά το Περιβάλλον*. Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου, 2019, από http://www.wwf.gr/images/pdfs/pe/agriculture_material_georgia_iektr ofivlapteisovara.pdf

Οι οικονομικές εξελίξεις κατά τον 20^ο αιώνα. (2019, Σεπτέμβριος 12). Ανακτήθηκε από <https://filologika.gr/lykio/glykiou/prosanatolismou/istoria/to-agrotiko-zitima/>

Πρόσθετη ενίσχυση σε κτηνοτρόφους για αιγοπρόβατα (2019, Σεπτέμβριος 1). Ανακτήθηκε από

<https://www.larissanet.gr/2015/05/22/prostheti-enischysi-se-ktinotrofous-gia-aigoprovata/>

Πτηνοτροφεία (2019, Οκτώβριος 21) Ανακτήθηκε από <https://ikochimiki.com/meat-el/ptinotrofia/>

Φωτόδενδρο (2019, Σεπτέμβριος 1). Ανακτήθηκε από <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/5089?locale=el>

Φθίνουσα πορεία για τα βοοειδή που εκτρέφονται στην Ελλάδα. (2019, Σεπτέμβριος 1). Ανακτήθηκε από <https://www.protothema.gr/economy/article/697453/fthinousa-poreia-gia-ta-vooeidi-pou-ektrefodai-stin-ellada/>

Hadjigeorgiou (2011, Νοέμβριος 23). Past ,present and future of pastoralism in Greece. Pastoralism: Research, Policy and practice . Doi: 10.1186/2041-7136-1-24. Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου, 2019, από <https://link.springer.com/article/10.1186/2041-7136-1-24>

Thornton P. (2010, Σεπτέμβριος 27) .Livestock production: recent trends future prospects retrieved . *The Royal society Publishing*. Ανακτήθηκε 11 Νοεμβρίου , 2019, από <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2935116/>

Αρσένος Γ. (2017). *Περιγραφή Στρατηγικών Δράσεων ΕΤΑΚ στην Ζωική παραγωγή για τα έτη 2016-2017*. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου, 2019, από <http://www.gsrt.gr/Financing/Files/ProPeFiles161/%CE%96%CF%89%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%AE.pdf>

Γαβαλάς Βασίλειος (2015).*Ο κόσμος που κερδίσαμε.*
:Πληθυσμιακή Γεωγραφία της Σύγχρονης Ελλάδας. Πανεπιστημιακές
εκδόσεις Θεσσαλίας

Γρηγοριάδης Α. & Ζαμάνη Α.(2013)*Τυπολογία και χωρική κατανομή
της κοινωνικής κατοικίας στην Ελλάδα. 1^ο Συνέδριο Χωρικής
Ανάλυσης: Πρακτικά, Αθήνα 2003.* Ανακτήθηκε 12 Δεκεμβρίου
2019, από
[http://gisc.gr/sac/docs/proceedings_sac1/43_Zamani_Grigoriadis_SA
C1.pdf](http://gisc.gr/sac/docs/proceedings_sac1/43_Zamani_Grigoriadis_SA_C1.pdf)

Κατσικάδη Μ. & Ντερα Α.(2010) *Εσωτερική Μετανάστευση Στην
Ελλάδα Την Περίοδο του 1950-1974.* (Πτυχιακή εργασία). ΑΤΕΙ
Καλαμάτας . Ανακτήθηκε από 15 Δεκεμβρίου ,2019, από
[http://nestor.teipel.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/13047/SDO
_DMYP_01031_Medium.pdf?sequence=1](http://nestor.teipel.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/13047/SDO_DMYP_01031_Medium.pdf?sequence=1)

Παναγιωτόπουλος Β.(2003) Ο οικονομικός χώρος των Ελλήνων στα
χρόνια της Οθωμανικής κυριαρχίας. Στο Καλλιβρετάκης Λ.(Επιμ.) .
Πληθυσμοί και οικισμοί του ελληνικού χώρου: ιστορικά μελετήματα
(σσ 25-47). Ανακτήθηκε 20 Σεπτεμβρίου , 2019, από [https://helios-
eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/7724/2/N02.018.02.pdf](https://helios-eie.ekt.gr/EIE/bitstream/10442/7724/2/N02.018.02.pdf)

Πατρώνης Β. (2015)*ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ*
:Οικονομία ,Κοινωνία και Κράτος στην Ελλάδα (18^{ος} – 20^{ος} αιώνας).
Ανακτήθηκε 15 Δεκεμβρίου , 2019 από
<https://www.openbook.gr/elliniki-oikonomiki-istoria/>

Ρουσιανού Α. (2015) *Κοινή Αγροτική Πολιτική και Αγροτική
Ανάπτυξη στην Ελλάδα.* (Πτυχιακή εργασία). Πανεπιστήμιο Πάτρας .

Ανακτήθηκε 19 Δεκεμβρίου 2019, από

https://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/8682/1/%ce%9a%ce%91%ce%a0_%ce%94%ce%99%ce%a0%ce%9b_%ce%a4%ce%95%ce%9b%ce%99%ce%9a%ce%9f.pdf

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης .Γενική Διεύθυνση Ζωϊκής Παραγωγής .(2011) *.Ελληνική κτηνοτροφία Ζωϊκή παραγωγή.*

Ανακτήθηκε 12 Σεπτεμβρίου ,2019, από

<http://www.minagric.gr/greek/data/18853.pdf>